

Crna Gora
Ministarstvo evropskih poslova

Prilog 1

INFORMACIJA

o Finansijskom sporazumu za (Interreg VI-B) IPA Jadransko-jonski program

Podgorica, oktobar 2023. godine

I Uvod

Programi prekogranične i transnacionalne saradnje u okviru Ipe III (finansijskog perioda EU 2021-2027) proizilaze i nastavljaju se na programe koji se sprovode u finansijskom periodu 2014-2020. Programi saradnje imaju za cilj promovisanje dobrih odnosa i društveno-ekonomski razvoj kroz sprovođenje zajedničkih inicijativa na lokalnom i transnacionalnom nivou. Između ostalih, iskustvo stečeno tokom dosadašnjeg sprovođenja Jadransko-jonskog transnacionalnog programa (ADRION) pokazalo je da su crnogorske institucije ostvarile zapažene rezultate učešćem u 36 projekata ukupne vrijednosti 53,64 miliona eura. Za potrebe realizacije projektnih aktivnosti crnogorskim partnerima je opredijeljeno nešto više od 4 miliona eura. Riječ je o projektima koji su usmjereni na razvoj inovacija, zaštitu životne sredine, unapređenja sistema pomorskog saobraćaja, jačanje transportnih veza, kao i na promociju i valorizaciju prirodne i kulturne baštine na području Jadransko-jonskog regiona.

U finansijskom periodu 2021-2027, Crna Gora učestvuje u ukupno jedanaest programa prekogranične i teritorijalne saradnje. IPA Jadransko-jonski program 2021-2027 je program teritorijalne saradnje na transnacionalnom nivou, kraće nazvan IPA ADRION 2021-2027 (dalje u tekstu Program), koji je nastavak Interreg Jadransko-jonskog transnacionalnog programa 2014-2020 (ADRION). Program nastavlja da primenjuje isti obrazac finansiranja kao i ADRION program 2014-2020 ostvarujući benefite po osnovu veće oblasti na kojoj se sprovodi saradnja, s obzirom da se program proširio na Sjevernu Makedoniju i San Marino i pokriva područje od 10 zemalja učesnica. IPA ADRION 2021-2027 uključuje Hrvatsku, Grčku, Sloveniju i Italiju sa regionima Furlanija-Julijska krajina, Veneto, Lombardija, Emilija-Romanja, Marke, Umbrija, Abruco, Molize, Pulja, Bazilikata, Kalabrija i Sicilija, kao i dvije autonomne pokrajine Trento i Bolcano. Među zemljama koje nisu članice EU, tu su Albanija, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija, Bosna i Hercegovina i San Marino. Ukupan budžet Programa iznosi 160.810.020,00 eura, od čega doprinos EU iznosi 136.688.515,00 eura. Program je usmjeren na četiri prioriteta i to:

- Prioritet 1: Podrška pametnijem Jadransko-jonskom regionu;
- Prioritet 2: Podrška zelenijem Jadransko-jonskom regionu otpornijem na klimatske promjene;
- Prioritet 3: Povezanija Evropa uz bolju mobilnost;
- Prioritet 4: Podrška upravljanju Jadransko-jonskim regionom (ISO1 – Bolje upravljanje Interregom).

Pored navedenih prioriteta, Program obuhvata i tehničku podršku, koja ima za cilj da obezbijedi djelotvorno, efikasno, transparentno i blagovremeno sprovođenje Programa, kao i podizanje svijesti o značaju transnacionalne saradnje kod nacionalnih, regionalnih i lokalnih zajednica, i stanovništva u programskom području. Tehnička podrška je usmjerena, između ostalog, na obezbjeđivanje efikasnog upravljanja i administracije Programom, a u cilju finansiranja aktivnosti koje sprovode Upravljačko tijelo, Zajednički sekretarijat, Revizorsko tijelo, Odbor za nadgledanje, nacionalna tijela, nacionalni kontrolori, nacionalne kontaktne osobe, kao i svih drugih aktivnosti koje su neophodne u procesu upravljanja Programom.

Ministarstvo evropskih poslova potpisalo je Sporazum o sadržaju Interreg IPA Jadransko-jonskog programa i potvrdi nacionalnog kofinansiranja 11. novembra 2022. godine, i time izrazilo saglasnost sa sadržajem Programa, te se obavezalo da obezbijedi

kofinansiranje, neophodno za njegovo sprovođenje. Pored toga, IPA Jadransko-jonski program je zvanično odobren od strane Evropske komisije 30. novembra 2022. godine.

II Finansijski sporazum za (Interreg VI-B) IPA Jadransko-jonski program

Finansijskim sporazumom za (Interreg VI-B) IPA Jadransko-jonski program definišu se uslovi finansiranja i sprovođenja Programa, dok se njegovim potpisivanjem obezbjeđuje učešće Crne Gore u Programu i osiguravaju sredstva za sprovođenje samog Programa i projekata na području Crne Gore. Program se sprovodi uz finansijski doprinos Evropskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) i Instrumenta za prepristupnu podršku (IPA III), koji se zajedno nazivaju Interreg fondovi, i nacionalnog kofinansiranja. Potpisnice Finansijskog sporazuma su Evropska komisija, Regija Emilija-Romanja iz Italije, koje djeluje kao Upravljačko tijelo/Zajednički sekretarijat (Interreg VI-B) IPA Jadransko-jonskog programa regiona i Vlada Crne Gore, kao Nacionalno tijelo.

III Sredstva potrebna za realizaciju Sporazuma

Nacionalna i programska tijela sprovode Program kroz tehničku podršku. Njome se obezbjeđuju administracija i efikasno upravljanje Programom, odnosno finansira rad zajedničkih (Upravljačko tijelo, Zajednički sekretarijat, Kontrolno tijelo, Revizorsko tijelo, odbori) i nacionalnih tijela. Svaka zemlja članica ima nacionalno tijelo koje na prostoru svoje zemlje sprovodi Program kroz tehničku podršku. Tokom prethodne finansijske perspektive 2014-2020 tehnička podrška je imala status posebnog tematskog prioriteta. Međutim, perspektiva 2021-2027 donosi izmjenu, te u Programu tehnička podrška neće imati oblik posebnog prioriteta, već u skladu sa postotkom koji je definisan članom 27(3) Uredbe (EU) 2021/1059, koji čini 8% od ukupne finansijske alokacije EU, iznosu od maksimalnih 12.426.227,00 eura. Iznos sredstava koja se opredjeljuju za tehničku podršku predstavlja dio finansijske alokacije svakog od programskih prioriteta.

Kako je navedeno u Sporazumu o sadržaju Interreg IPA Jadransko-jonskog programa i potvrdi nacionalnog kofinansiranja, Crna Gora će za potrebe finansiranja tehničke podrške na nivou cijelog Programa opredijeliti ukupno 202.377,74 eura, kojim se obezbjeđuje rad zajedničkih tijela, kao i sprovođenje projekta tehničke podrške čiji će korisnik biti Ministarstvo evropskih poslova. Plaćanje kontribucije je raspoređeno na šestogodišnji period od 2022. do 2027. godine. Sa druge strane, Ministarstvo evropskih poslova će imati na raspolaganju sredstva od 205.500,00 eura za sprovođenje projekta tehničke podrške u Crnoj Gori, koji se realizuje po principu refundacije troškova, tačnije do 85% iznosa stvarno utrošenih sredstava. Stoga je za potrebe uplate nacionalnog kofinansiranja tehničke podrške neophodno obezbijediti finansijska sredstva u iznosu od 202.377,74 eura u okviru budžeta Ministarstva evropskih poslova tokom navedenog šestogodišnjeg perioda.

Prilog 2

Finansijski sporazum za (Interreg VI-B) IPA Jadransko-jonski program

Preambula

Evropska komisija, u daljem tekstu: „Komisija”, koja zastupa Evropsku uniju, u daljem tekstu: „EU”

i

Vlada Crne Gore, koja zastupa državu Crnu Goru, u daljem tekstu: „Crna Gora”,

i

Regija Emilija-Romanja, *Generalni direktorat za resurse, Evropu, inovacije i institucije r.* čiji je pravni zastupnik rukovodilac Upravljačkog tijela navedenog programa, u daljem tekstu: „Italija”,

u daljem tekstu pod zajedničkim nazivom: „Strane”,

NA TEMELJU rezultata prethodnih programa između država u pograničnom području: Hrvatske, Grčke, italijanskih regija (Abruco, autonomnih pokrajina Bolcano i Trento, Bazilikata, Kalabrija, Emilija-Romanja, Furlanija-Julijska krajina, Lombardija, Marke, Molize, Pulja, Sicilija, Umbrija, Veneto), Slovenije, kao i Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, i Srbije.

UZ ISTICANJE zajedničkog cilja i međusobnog dogovora u pogledu uspješne realizacije (Interreg IV-B) IPA Jadransko-jonskog programa, odnosno postojane saradnje zarad ostvarenja tog zajedničkog cilja,

PODSJEĆAJUĆI na svoje uzajamne obaveze u procesu sprovođenja (Interreg IV-B) IPA Jadransko-jonskog programa, a u skladu sa zajedničkim vrijednostima, kao što su poštovanje i zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda, demokratski principi, vladavina prava i horizontalni principi koji se primjenjuju na programe kohezione politike, kako se navodi u članu 9 Uredbe (EU) 2021/1060.

NAGLAŠAVAJUĆI svoje uzajamne obaveze u sprovođenju (Interreg IV-B) IPA Jadransko-jonskog programa, uz poštovanje odredbi koje stranama omogućavaju valjano finansijsko upravljanje Programom, pravično postupanje prema učesnicima, kao i proces upravljanja i konsultacija koji odgovaraju prirodi odnosa saradnje između strana;

saglasile su se kako slijedi:

Prvi dio – Opšte odredbe i načela

Član 1 – Svrha sporazuma

Ovim sporazumom utvrđuju se uslovi finansiranja i sprovođenja (Interreg IV-B) IPA Jadransko-jonskog programa (u daljem tekstu: „Program”) na teritoriji Crne Gore, uz finansijski doprinos koji se opredjeljuje iz Evropskog fonda za regionalni razvoj („ERDF”) i Instrumenta za pretpristupnu podršku („IPA III”), koji se u daljem tekstu zajedno nazivaju Interreg fondovi, kao i nacionalno sufinansiranje koje je predviđeno za ovaj Program.

Nadležni organi država članica preuzimaju obavezu da ovaj sporazum primjenjuju kao alat za sprovođenje budžeta Unije, u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2018/1046 („Finansijska uredba”) ¹, u smislu člana 59 (6) Uredbe (EU) 2021/1059, a ne kao međunarodni sporazum, kako se navodi u članu 216-219 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (UFEU).

Član 2 – Temeljni akti

1. Ovaj Program sprovode Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Grčka, Italija, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, San Marino, Srbija i Slovenija, u skladu s uslovima koji su definisani ovim sporazumom i njegovim aneksima, i niže navedenim temeljnim aktima, uključujući i eventualne ispravke ili izmjene ovih dokumenata, ali i relevantna dokumenta EU kojima se predmetni akti dopunjuju:

- a. Uredba (EU) 2021/1060² Evropskog parlamenta i Savjeta od 24. juna 2021. godine, kojom se utvrđuju zajedničke odredbe o Evropskom fondu za regionalni razvoj, Evropskom socijalnom fondu plus, Kohezionom fondu, Fondu za pravednu tranziciju i Evropskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu, te finansijskih pravila za njih, i za Fond za azil, migracije i integraciju, Fond za unutrašnju bezbjednost i Instrument za finansijsku podršku u oblasti upravljanja granicama i vizne politike;
- b. Uredba (EU) 2021/1058³ Evropskog parlamenta i Savjeta od 24. juna 2021. godine o Evropskom fondu za regionalni razvoj i Kohezionom fondu;
- c. Uredba (EU) 2021/1059⁴ Evropskog parlamenta i Savjeta od 24. juna 2021. godine o posebnim odredbama koje se odnose na cilj evropske teritorijalne saradnje (Interreg), koji se realizuje uz podršku Evropskog fonda za regionalni razvoj i iz instrumenata za finansiranje vanjskog djelovanja;
- d. Uredba (EU) 2021/1529⁵ Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. septembra 2021. godine kojom se uspostavlja Instrument za pretpristupnu podršku („IPA III”);
- e. Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskog parlamenta i Savjeta od 18. jula 2018. godine o finansijskim pravilima koja se primjenjuju na opšti budžet Unije, kojom se mijenjaju i dopunjuju uredbe (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br.

¹ SL L 193, 30.7.2018, str. 1

² SL L231, 30.06.2021, str. 159

³ SL L231, 30.06.2021, str. 60

⁴ SL L231, 30.06.2021, str. 94

⁵ SL330, 20.09.2021, str. 1

283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU, i kojom se stavlja van snage Uredba (EU, Euratom) br. 966/2012 („Finansijska uredba”).

2. U mjeri u kojoj se odredbe osnovnih akata iz stava 1, zajedno sa relevantnim dokumentima koji ih dopunjuju, primjenjuju na Crnu Goru po osnovu ovog sporazuma, isti se moraju primjenjivati kao da predstavljaju odredbe ovog sporazuma.

Član 3 – Značenje izraza

1. Za potrebe ovog sporazuma, primjenjuju se definicije i odredbe navedene u članu 2 Uredbe (EU) 2021/1059 i članu 2 Uredbe (EU) 2021/1060.

2. Za potrebe ovog sporazuma, dodatno se primjenjuju i sljedeće definicije:

(1) „Program” podrazumijeva (Interreg VI-B) IPA Jadransko-jonski program za period od 2021. do 2027. godine, uključujući i relevantna dokumenta, odnosno njihove ispravljene ili dopunjene verzije, kao na primjer:

- Programski dokument (CCI 2021TC16IPTN001) koji je odobren Odlukom Komisije C(2022)8953 od 30. novembra 2022;
- „Opis sistema upravljanja, finansijskog i kontrolnog sistema”,
- „Programski priručnik”;
- priručnike izrađene za potrebe svakog poziva za dostavljanje predloga projekata/izjave o zainteresovanosti (pisma namjere);
- „Pravilnik o radu Odbora za nadgledanje Programa”;
- „Programsku komunikacijsku strategiju”;
- „Programski evaluacioni plan”.

(2) „Restriktivne mjere EU” podrazumijevaju restriktivne mjere koje su usvojene u skladu s Ugovorom o Evropskoj uniji (UEU) i Ugovorom o funkcionisanju Evropske unije (UFEU).

Član 4 – Ukupni budžet i finansijski doprinosi za Program

1. Finansijski plan predstavljen je u Aneksu I.
2. Ukupan budžet Programa iznosi 160 810 020 eura.
3. Ukupna finansijska alokacija koju EU opredjeljuje za Program iznosi 136 688 515 eura.
4. Alokacija koju opredjeljuje EU dijeli se na godišnje iznose, kako je predstavljeno u Tabeli 1 u Aneksu I.
5. Ukupan budžet iz stava 2 uključuje i iznos od 24 121 505 eura, koji predstavlja nacionalno sufinansiranje država učesnica.

Podjela odgovarajućih finansijskih alokacija po prioritetima, kao i napomena da li se nacionalna alokacija sastoji od javnog ili privatnog sufinansiranja, odnosno od oba, nalazi se u Tabeli 2 Aneksa I.

6. Stopa finansiranja koje EU opredjeljuje za svaki od prioriteta ne može biti veća od 85%. Stopa sufinansiranja po prioritetima navedena je u Tabeli 2 Aneksa I.
7. Ništa u ovom sporazumu neće se tumačiti tako da implicira finansijske obaveze Unije u vezi sa kreditima koji još uvijek nisu odobreni usvajanjem budžeta EU.
8. U skladu sa postotkom koji je definisan članom 27(5) Uredbe (EU) 2021/1059, od ukupne finansijske alokacije u iznosu od 136 688 515 eura, koja se opredjeljuje iz ERDF i sredstava IPA III, maksimalan iznos od 12 426 227 eura biće iskorišćen za budžet tehničke podrške Programa.
Iznos sredstava koja se opredjeljuju za tehničku podršku predstavlja dio finansijske alokacije svakog od programskih prioriteta. Tehnička podrška ne smatra se posebnim prioritetom ili programom, i ovaj iznos je naveden u koloni (a2), Tabela 2 u Aneksu 1.
9. Strane su dužne da vode računa da, u procesu sprovođenja Programa, ekonomski resursi iz finansijske alokacije koja je predviđena ovim članom, posredno ili neposredno ne postanu dostupni za ili u korist subjekta, pojedinaca ili grupe pojedinaca koji spadaju u područje primjene Restriktivnih mjera EU. U slučaju da bilo koja od strana utvrdi da bi određeni projektni partner mogao potpadati pod područje primjene Restriktivnih mjera EU, dužna je da o tome bez odlaganja obavijesti Komisiju.

Član 5 – Programsko područje

Programsko područje obuhvata regije koje su navedene u Sprovedbenoj odluci Komisije (EU) 2022/75 od 17. januara 2022, kojom se utvrđuje popis programskih područja Interrega, koja dobijaju podršku iz Evropskog fonda za regionalni razvoj i instrumenata Unije za finansiranje vanjskog djelovanja, raščlanjen prema svakoj sastavnici i svakom programu Interrega u okviru cilja „Evropska teritorijalna saradnja.”

Član 6 – Period izvršenja sporazuma

Period izvršenja ovog sporazuma počinje od datuma njegovog stupanja na snagu, odnosno njegove privremene primjene u skladu sa članom 57 ovog sporazuma, i ističe 15 godine nakon tog datuma.

Drugi dio – Sprovođenje Programa

Odjeljak I – Pravila koja se primjenjuju na cijeli Program

Član 7 – Načela sprovođenja Programa

1. Program se sprovodi kroz princip zajedničkog upravljanja s određenom državom članicom, u skladu sa načelima koja su predviđena članom 63 Finansijske uredbe i shodno uslovima koji su definisani ovim sporazumom, pozitivnim zakonodavstvom koje je na snazi u državama učesnicama, programskim dokumentima i pisanom potvrdom Crne Gore o učešću u ovom Programu za finansijski period od 2021. do 2027. godine.

2. Države učesnice se obavezuju da će za potrebe sprovođenja Programa u punom kapacitetu saradivati sa zajedničkim programskim tijelima, koja su navedena u članu 12 ovog sporazuma, i da će podržati efikasno funkcionisanje sistema upravljanja i kontrole, kako je definisano u Odjeljku V ovog sporazuma .
3. Odredbe koje se odnose na postupak sprovođenja, kao što su formalni zahtjevi prema korisnicima, pravila za ocjenjivanje projekata, odobravanje, ugovaranje i prihvatljivost troškova, kao i postupak izvještavanja i plaćanja, navedene su u članu 3 ovog sporazuma. Ove odredbe o sprovođenju imaju obavezujuće dejstvo u postupku sprovođenja Programa.

Član 8 – Horizontalni principi

Strane su dužne da osiguraju usklađenost sa principima koji su predviđeni članom 9 Uredbe (EU) 2021/1060, odnosno poštovanje prava koja su navedena u ovom članu.

Član 9 – Princip partnerstva

U skladu sa članom 8 Uredbe (EU) 2021/1060 i Evropskim kodeksom ponašanja za partnerstvo, koji je uspostavljen Delegiranom uredbom Komisije (EU) br. 240/2014, strane su dužne da cjelokupno partnerstvo organizuju i sprovode u skladu sa svojim institucionalnim i zakonodavnim okvirom, a uzimajući u obzir specifične karakteristike Programa.

Član 10 – Teritorijalni razvoj

Programom se može obezbijediti podrška integrisanom teritorijalnom razvoju, u skladu sa članom 20 i 21 Uredbe (EU) 2021/1059 i članom 28 do 34 Uredbe (EU) 2021/1060.

Član 11 – Prekid u sprovođenju Programa

1. U skladu sa pravilima koja su predviđena Uredbom (EU) 2021/1059, postupak sprovođenja Programa se obustavlja, odnosno alokacija koja je predviđena za Program se umanjuje u sljedećim situacijama:
 - (a) ukoliko nijedna partnerska država koja je uključena u Program nije potpisala relevantni finansijski sporazum do 31. decembra one kalendarske godine koja slijedi nakon godine tokom koje je preuzeta prva budžetska obaveza; ili
 - (b) ukoliko problemi u odnosima između država učesnica onemogućavaju predviđenu realizaciju Programa; ili
 - (c) u drugim opravdanim slučajevima.
2. Države članice koje učestvuju u Programu i, gdje je to primjenljivo, ostale države partneri, zahtijevaće:
 - a. da se Interreg program obustavi, naročito u situaciji kada se glavni zajednički razvojni izazovi u programu ne mogu prevazići bez učešća te partnerske države;

b. da se umanjí alokacija koja je predviđena za taj Interreg program, u skladu sa važećim pravilima i procedurama; ili

c. da se sprovođenje Interreg programa nastavi bez učešća te države učesnice.

3. Komisija može donijeti odluku da obustavi postupak sprovođenja programa, u skladu sa važećim pravilima i procedurama koji su predviđeni Uredbom (EU) 2021/1059, i prije nego istekne period njegovog izvršenja, a na zahtjev odbora za nadgledanje ili države članice koja učestvuje u programu, odnosno na sopstvenu inicijativu, nakon što o tome obavijesti odbor za nadgledanje.

Odjeljak II – Programski organi i programska tijela

Član 12.1 – Spisak programskih organa

U skladu sa pravilima o sistemu upravljanja i kontrole, koja su definisana u Uredbi (EU) 2021/1060 i u Uredbi (EU) 2021/1059, sljedeći programski organi nadležni su za upravljanje Programom i za njegovu implementaciju: Upravljačko tijelo iz člana 12 (3) kojem podršku pruža Zajednički sekretarijat iz člana 12 (4), tijelo koje preuzima računovodstvenu funkciju iz člana 12(6) i Revizorsko tijelo iz člana 12 (7).

Nacionalno tijelo Crne Gore, koje je predviđeno članom 12(3), dužno je da saraduje sa programskim tijelima.

Član 12.2 – Odbor za nadgledanje

1. Strane su u obavezi da, u dogovoru s Upravljačkim tijelom, osnuju odbor za nadgledanje procesa sprovođenja Programa („Odbor za nadgledanje”), u roku od tri mjeseca od datuma kada država članica koja učestvuje u programu od Komisije dobije odluku kojom se Program odobrava u skladu sa članom 28(1) Uredbe (EU) 2021/1059.
2. Sastav odbora za nadgledanje Programa utvrđuju države partneri na Programu, uzimajući u obzir broj država članica koje učestvuju u Programu, broj trećih zemalja i partnerskih država.
3. Sastav odbora treba da obezbijedi uravnoteženu zastupljenost:
 - (a) relevantnih organa, uključujući i posrednička tijela;
 - (b) tijela koja su zajednički uspostavljena na nivou cijele programske oblasti ili pokrivaju njen određeni dio, uključujući i Evropsku grupu za teritorijalnu saradnju (EGTC); i
 - (c) predstavnika programskih partnera iz člana 9.
4. Funkcije odbora za nadgledanje definisane su članom 30 Uredbe (EU) 2021/1059.

Član 12.3 – Upravljačko tijelo i nacionalno tijelo

1. U skladu sa članom 45 stav 1 i 3 Uredbe (EU) 2021/1059, a za potrebe člana 71 Uredbe (EU) 2021/1060, države učesnice su za jedinstveno Upravljačko tijelo odredile Generalni direktorat za resurse, Evropu, inovacije i institucije regije Emilija-Romanja.
2. Funkcije Upravljačkog tijela definisane su članom 46 Uredbe (EU) 2021/1059.
3. Nacionalni koordinator za IPA (NIPAK) u Crnoj Gori, koji je imenovan u skladu sa Okvirnim finansijskim sporazumom o partnerstvu između Evropske komisije i Crne Gore, koju predstavlja Vlada Crne Gore o modelima sprovođenja finansijske podrške EU Crnoj Gori u okviru Instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA III), koordinira učešćem korisnika IPA III u relevantnim programima prekogranične saradnje, koji se pominju u članu 64 stav 2, tačke (a) i (b), i u zavisnosti od slučaja, učešćem u transnacionalnim i međuregionalnim programima saradnje, kako se navodi u članu 64 stav 2, tačka (c). NIPAK može, po potrebi, da ovlasti koordinatora za teritorijalnu saradnju ili strukturu koja je uspostavljena za upravljanje programima prekogranične saradnje da izvršava poslove koordinacije. Nacionalno tijelo, koje je na odgovarajući način uspostavljeno, preuzima konačnu odgovornost za sprovođenje programa na teritoriji svoje države, kako je predviđeno usvojenim programskim dokumentom, i dužno je da osigura saradnju s upravljačkim tijelom, ostalim programskim tijelima, odborom za nadgledanje i Komisijom.
4. Crna Gora je za nacionalno tijelo odredila Ministarstvo evropskih poslova Crne Gore, koje preuzima konačnu odgovornost za postupak sprovođenja Programa na teritoriji Crne Gore, i dužno je da omogući saradnju sa Upravljačkim tijelom, ostalim programskim tijelima, odborom za nadgledanje i sa Komisijom.
5. Nacionalno tijelo je dužno da Upravljačkom tijelu pruži podršku u realizaciji redovnih zadataka, uključujući i upravljanje Programom, provjere strukture upravljanja, finansijsko upravljanje, nadgledanje, izvještavanje, evaluaciju i komunikaciju.
6. Član Odbora za nadgledanje iz Crne Gore, kao predstavnik Nacionalnog tijela, i njegov zamjenik/ca glavne su kontakt osobe za komunikaciju sa programskim organima i tijelima koja upravljaju Programom, a u dijelu procesa sprovođenja Programa u Crnoj Gori.
7. Nacionalnom tijelu u Crnoj Gori dodijeljena je funkcija kontaktne tačke/posrednika („Kontaktna tačka”), koja Upravljačkom tijelu pruža informacije o Programu, pozivima za dostavljanje prijedloga projekata, aktuelnim projektima i rezultatima potencijalnih korisnika i partnera.
8. Kontaktna tačka pruža podršku Upravljačkom tijelu i partnerima u dijelu zadataka koji su predviđeni članom 36 stav 2 do stava 6.

Član 12.4 – Zajednički sekretarijat i podružnice

1. Nakon konsultacija sa državama učesnicama, Upravljačko tijelo uspostavlja zajednički sekretarijat, sa osobljem čiji sastav se formira uzimajući u obzir programsko partnerstvo, u skladu sa članom 46(2) Uredbe (EU) br. 2021/1059.
2. Zajednički sekretarijat, uključujući i njegove podružnice, pruža podršku Upravljačkom tijelu i Odboru za nadgledanje u obavljanju određenih funkcija. Zajednički sekretarijat takođe pruža informacije potencijalnim korisnicima o mogućnostima finansiranja u

okviru Programa i pomaže korisnicima i partnerima u sprovođenju projekata u skladu sa članom 46(2) Uredbe (EU) br. 2021/1059.

Član 12.5 – Nacionalni kontrolor

1. Iznimno od tačke (a) člana 74(1) Uredbe (EU) br. 2021/1060 i ne dovodeći u pitanje član 45(5) Uredbe (EU) 2021/1059, države članice i, gdje je primjenljivo, treća zemlja, zemlja partner ili prekomorske zemlje i teritorije koje učestvuju u Interreg programu, mogu donijeti odluku da se provjere upravljanja iz tačke (a) člana 74(1) Uredbe (EU) br. 2021/1060, sprovode kroz organ, odnosno lice koje je nadležno za verifikaciju, a koje država članica imenuje za svoju teritoriju („Nacionalni kontrolor“).

Crna Gora je odredila Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU) / Direkciju za prvi nivo kontrole u Ministarstvu finansija za nacionalnog kontrolora, koji će pružati podršku Upravljačkom tijelu u dijelu kontrole, prije svega u sprovođenju verifikacije upravljanja na teritoriji Crne Gore.

2. Nakon što je utvrđen nacionalni kontrolor, on je zadužen da vrši provjere odnosno verifikacije upravljanja u skladu sa stavovima 3 do 9 člana 46 Uredbe (EU) br. 2021/1059.

Član 12.6 – Računovodstvena funkcija

U skladu sa članom 47 Uredbe (EU) br. 2021/1059, računovodstvenu funkciju obavlja Generalni direktorat za resurse, Evropu, inovacije i institucije regije Emilija-Romanja ili Kancelarija za računovodstvenu funkciju u okviru Upravljačkog tijela u regiji Emilija-Romanja.

Član 12.7 – Revizorsko tijelo i grupa revizora

1. Države učesnice su odredile Odsjek „Revizorsko tijelo za program ADRION, naknadna administrativna provjera ispravnosti“, koji se nalazi pri Kabinetu predsjednika vlade regije Emilija-Romanja, kao organ državne uprave, za jedinstveno revizorsko tijelo, sa sjedištem u Italiji.
2. Podršku radu Revizorskog tijela pruža grupa revizora, koja se sastoji od predstavnika iz Hrvatske, Grčke, Slovenije, kao i Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, i Srbije, koji preuzimaju odgovornost za sprovođenje revizije na teritoriji svojih država.
3. Crna Gora je imenovala Revizorsko tijelo Crne Gore za svog predstavnika u grupi revizora.
4. Funkcije Revizorskog tijela i grupe revizora definisane su članom 48 Uredbe (EU) 2021/1059.

Odjeljak III – Odredbe o prihvatljivosti

Član 13 – Hijerarhija pravila o prihvatljivosti

Prihvatljivost operacija i troškova u okviru Programa regulisana je članovima 63-68 Uredbe (EU) br. 2021/1060, članovima 5 i 7 Uredbe (EU) br. 2021/1058 i članom 37-44 Uredbe (EU) br. 2021/1059.

Član 14 – Projektno partnerstvo

Članom 23 Uredbe (EU) br. 2021/1059 predviđeno je uspostavljanje partnerstava u okviru operacija koje se sprovode na osnovu ovog sporazuma.

Član 15 – Izbor projekata

Operacije se biraju u skladu sa pravilima koja su definisana članom 22 Uredbe (EU) br. 2021/1059.

Odbor za nadgledanje utvrđuje i primjenjuje kriterijume i procedure koje su nediskriminatorne i transparentne, koje obezbjeđuju pristupačnost licima s invaliditetom, i rodnu ravnopravnost, te postupa u skladu sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i Protokolima 1, 4, 6, 7, 12, 13 i 16 uz Konvenciju i članom 14 Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima i u skladu sa Pariskim sporazumom i ciljevima održivog razvoja UN-a.

Član 16 – Pravila o nabavkama koja primjenjuju subjekti koji sprovode operacije u okviru ovog Programa

Kada sprovođenje operacije zahtijeva ugovore o nabavci usluga, roba ili radova od strane korisnika iz Crne Gore, primjenjuju se procedure za nabavku koje su navedene u Aneksu II.

Odjeljak IV – Finansijske odredbe

Član 17 – Opšte odredbe

U skladu sa principima dobrog finansijskog upravljanja, programski budžet se realizuje na način koji omogućava da se aktivnosti koje se finansiraju iz budžeta sprovode valjano i efikasno u skladu sa osnovnim aktima iz člana 2(1).

Član 18 - Budžetske obaveze

Na osnovu Sprovedbene odluke Komisije C(2022) 8953 o odobrenju Programa („Odluka o odobrenju programa“), Komisija preuzima budžetske obaveze ERDF-a i IPA sredstava u godišnjim ratama za svaki od fondova, za period između 1. januara 2022. i 31. decembra 2027. godine.

Član 19 - Plaćanja

1. Plaćanja od strane Komisije realizuju se u vidu pretfinansiranja, periodičnih plaćanja i plaćanja na osnovu salda računa za obračunsku godinu.
U skladu sa članom 51(3) Uredbe (EU) 2021/1059 i članom 10(3) Uredbe (EU) 2021/1529, stopa pretfinansiranja iznosi 50% od prve tri budžetske obaveze Programa.
2. Kontribucija koja se za program opredjeljuje iz Interreg fondova uplaćuje se na jedinstveni račun, u okviru kojeg nema nacionalnih podračuna, a kojim upravlja Kancelarija za računovodstvenu funkciju u okviru the *Ispettorato Generale per Rapporti Finanziari con l'Unione Europea (IGRUE)*.

3. Zahtjeve za plaćanje Komisiji dostavlja Računovodstvena jedinica (u okviru Odsjeka „Koordinacija evropskim politikama, programiranje, institucionalna reorganizacija i teritorijalni razvoj, učešće, saradnja i evaluacija - Oblast „Evropska teritorijalna saradnja i saradnja u cilju razvoja“) u regiji Emilija-Romanja).
4. Računovodstvena jedinica po pravilu, vrši svoja plaćanja prema vodećem partneru, odnosno jedinom partneru, u punom iznosu, najkasnije 80 dana od dana kada je vodeći, odnosno jedini partner dostavio zahtjev, pod uslovom da Crne Gora nije predmet restriktivnih mjera.

Međutim, računanje roka od 80 dana može biti obustavljeno ukoliko na osnovu informacija koje je dostavio vodeći, odnosno jedinstveni partner, Računovodstvena jedinica ne može da utvrdi da li je iznos dospio za plaćanje.

Član 20 – Odlaganje rokova za plaćanje

1. Komisija može odložiti rok za plaćanje najduže 6 mjeseci, ukoliko je ispunjen neki od sljedećih uslova:
 - (a) postoje dokazi koji ukazuju na ozbiljan nedostatak za koji nisu preduzete korektivne mjere;
 - (b) Komisija je dužna da izvrši dodatne provjere nakon što je primila informaciju da izdaci navedeni u zahtjevu za plaćanje mogu biti povezani s određenom nepravilnošću.
2. Upravljačko tijelo može izraziti saglasnost da se period obustave produži za 3 mjeseca.

Član 21 – Obustavljanje plaćanja

1. Nakon što je dala mogućnost Upravljačkom tijelu da predstavi svoja zapažanja, Komisija može obustaviti plaćanja, dijelom ili u cjelosti, ukoliko je ispunjen bilo koji od sljedećih uslova:
 - (a) Upravljačko tijelo nije preduzelo neophodne mjere da riješi predmetnu situaciju, koja je uslovila prekid u skladu sa članom 20;
 - (b) utvrđen je ozbiljan nedostatak;
 - (c) troškovi navedeni u zahtjevima za plaćanje povezani su sa nepravilnošću koja nije uklonjena;
 - (d) Komisija je dala obrazloženo mišljenje o postupku kršenja (prema Članu 258 UFEU-a), a u vezi sa pitanjem koje dovodi u pitanje zakonitost i regularnost troškova.
2. Komisija će okončati obustavu procesa plaćanja, dijelom ili u cjelosti, kada Upravljačko tijelo preduzme mjere kojima se otklanjaju elementi iz stava 1.

Član 22 – Povrat troškova Tehničke podrške

1. Komisija će Upravljačkom tijelu refundirati troškove Tehničke podrške ovog Programa po paušalnoj stopi, primjenom procenata iz stava 2 za sve prihvatljive troškove koji su

navedeni u pojedinačnim zahtjevima za plaćanje (u skladu sa tačkom (a) ili (c) člana 91(3) Uredbe (EU) br. 2021/1060 prema potrebi).

2. Procenat sredstava koji se iz ERDF-a i instrumenata za finansiranje vanjskog djelovanja opredjeljuje za refundiranje troškova Tehničke podrške predstavlja 10% iznosa.

Član 23 – Podnošenje i pregledanje računa

Postupak dostavljanja i pregledanja računa sprovodi se u skladu sa pravilima navedenim u Poglavlju II pod VII naslovom Uredbe (EU) br. 2021/1060.

Član 24 – Povrat neiskorišćenih sredstava

Komisija primjenjuje pravila o postupku za povrat neiskorišćenih sredstava i o izuzeću od pravila o povratu kako je navedeno u članu 105-107 Uredbe (EU) br. 2021/1060.

Član 25 – Odredbe o deviznim uplatama i prenos sredstava

1. U skladu sa članom 38(5) Uredbe (EU) br. 2021/1059, partneri su dužni da troškove plaćene u drugoj valuti konvertuju u eure koristeći mjesečni računovodstveni kurs Komisije, koji se primjenjuje na dan kada je predmetni trošak dostavljen na verifikaciju.
2. Crna Gora će preduzeti potrebne mjere da, gdje je to primjenljivo, crnogorskim korisnicima omogući sljedeće:
 - (a) da prime sredstva koja su predviđena finansijskim doprinosom EU za potrebe Programa i otvore posebne bankovne račune, uključujući račune za uplate u eurima;
 - (b) da obavljaju plaćanja u skladu s ugovornim zahtjevima za sprovođenje svih aktivnosti neophodnih za realizaciju operacija, uključujući i mogućnost vodećeg korisnika da iznos granta preraspodijeli ostalim korisnicima.

Odjeljak V – Dobro finansijsko upravljanje u dijelu sprovođenja Programa

Član 26 – Opšte odredbe

1. Strane su dužne da, u procesu upravljanja fondovima EU, poštuju principe dobrog finansijskog upravljanja, transparentnosti i nediskriminacije, i obezbijede vidljivost djelovanja Evropske unije. U tom cilju, strane su dužne da ispunjavaju svoje obaveze kontrole i revizije i preuzimaju obaveze koje proizilaze iz ovog sporazuma.
2. Ugovorne strane će utvrditi sistem upravljanja i kontrole u vezi sa Programom u skladu sa članom 69-72, 74-76 i 78- 82 Uredbe (EU) br. 2021/1060 i članovima 22, 30(2) i 46-49 Uredbe (EU) br. 2012/159 i važećom verzijom dokumenta „Opis sistema upravljanja, finansijskog i kontrolnog sistema” i dužne su da obezbijede njegovo funkcionisanje u skladu sa principima dobrog finansijskog upravljanja i ključnim zahtjevima koji su definisani u Aneksu XI Uredbe br. 2021/1060.
3. Za potrebe primjene ovog Odjeljka, programski organi i tijela će blisko saradivati sa stranama učesnicama u skladu sa njihovim relevantnim zakonima i propisima.

4. Prilikom obavljanja svojih dužnosti na teritoriji Crne Gore, programska tijela, predstavnici EU i istražni organi EU postupaće u skladu sa crnogorskim zakonodavstvom.
5. Prilikom izvršavanja zadataka koji se odnose na sprovođenje budžeta, strane učesnice će preduzeti sve neophodne i odgovarajuće mjere, uključujući zakonodavne, regulatorne i administrativne mjere, da na efikasan način zaštite finansijske interese EU.

Član 27 – Područje primjene provjera upravljanja

Nacionalni kontrolor Crne Gore, uz podršku Nacionalnog tijela, vrši provjere upravljanja na svojoj teritoriji, kako bi utvrdio sljedeće:

- a) da su isporučeni proizvodi i usluge za koje je obezbijeđeno sufinansiranje,
- b) da su operacije usklađene sa članom 74(1)(a) Uredbe (EU) br. 2021/1060, Programom i uslovima za podršku operaciji.

Član 28 – Postupci revizije i provjere

1. EU ima pravo da sprovede postupak odgovarajuće tehničke, naučne, finansijske revizije i provjere, uključujući i sprovođenje provjera na licu mjesta u skladu sa članom 48 i 49 Uredbe (EU) br. 2021/1059 i članom 79 Uredbe (EU) br. 2021/1060 u prostorijama bilo kog fizičkog lica sa prebivalištem u Crnoj Gori, odnosno pravnog lica koje je osnovano u Crnoj Gori, a koje prima sredstva Unije, kao i bilo koje treće strane uključene u sprovođenje finansiranja Unije sa prebivalištem ili sa sjedištem u Crnoj Gori.

Takve provjere i revizije mogu da sprovode predstavnici institucija i tijela Unije, prije svega Komisije, Evropske kancelarije za borbu protiv prevara (OLAF), Evropskog revizorskog suda, Evropskog javnog tužilaštva (EPPO), ili druga lica koja Komisija ovlasti, u skladu s odredbama važećeg zakonodavstva Unije.

2. Predstavnici institucija i organa EU, a prvenstveno zastupnici Komisije, OLAF-a i Evropskog revizorskog suda, kao i druga lica ovlašćena od strane Komisije, imaće odgovarajući pristup prostorijama, radovima i dokumentima (u elektronskom obliku, u papirnoj verziji, odnosno u oba formata) i svim informacijama koje su neophodne za obavljanje takvih revizija, pregleda i provjera, kako je navedeno u stavu 1, u skladu sa članom 82 Uredbe (EU) br. 2021/1060 i članom 40 ovog sporazuma. Takav pristup podrazumijeva pravo na dobijanje fizičkih ili elektronskih primjeraka i izvoda bilo kog dokumenta ili sadržaja sa bilo kog medija za pohranu podataka, koji je u posjedu fizičkih ili pravnih lica koja su predmet revizije, odnosno treće strane koja je predmet revizije.
3. Crna Gora neće sprječavati, niti će neopravdano onemogućiti pravo ulaska u Crnu Goru i pristup prostorijama lica koja su predmet revizije, predstavnicima i drugim licima koja se pominju u stavu 2, a koja su ovlašćena da izvrše provjere na licu mjesta u okviru obavljanja dužnosti koje su predviđene ovim članom.
4. Pristup svim informacijama i dokumentima koje predstavnici i druga lica iz stava 2 ovog člana zatraže za potrebe obavljanja svojih dužnosti koje su predviđene ovim članom, omogućava se pod uslovom čuvanja poslovne tajne i povjerljivosti istrage u vezi sa

trećim stranama u skladu sa članom 72(1)(e) i Aneksom XII (odjeljak 1.5), Aneksom XIV (odjeljci 1.1 i 2.4), Aneksom XV (odjeljci 2.4(g) i 2.5) i Aneksom XVI (odjeljak 4.1.6) Uredbe (EU) br. 2021/1060 koja se primjenjuje na predstavnike i druga lica iz stava 2. Dokumenti moraju biti dostupni i arhivirani na način koji omogućava jednostavnu kontrolu.

5. Crna Gora i, gdje je relevantno, programska tijela, biće obaviješteni o provjerama na licu mjesta koje sprovode predstavnici ili eksterni revizori imenovani ili ovlašćeni od strane Upravljačkog tijela, Revizorskog tijela, Komisije, OLAF-a ili Evropskog revizorskog suda.
6. Ne dovodeći u pitanje obustavu ili raskid ovog sporazuma u skladu sa članom 53 i 54, kontrole i revizije predviđene ovim članom mogu se sprovoditi i 5 godina nakon datuma kada suspenzija ili raskid stupaju na snagu.

Član 29 - Revizija od strane Revizorskog tijela i grupe revizora

U skladu sa članom 48 i 49 Uredbe (EU) br. 2021/1059, crnogorski član grupe revizora za ovaj Program pruža podršku Revizorskom tijelu i odgovoran je za sprovođenje određenog broja revizija, uključujući revizije operacija i revizije računa na svojoj teritoriji, kako bi se Komisiji obezbijedila nezavisna garancija da sistemi upravljanja i kontrole funkcionišu efikasno i da su troškovi prikazani u računima koji se dostavljaju Komisiji zakoniti i regularni.

Član 30 - Sprječavanje i otkrivanje nepravilnosti, prevara i drugih krivičnih djela koja ugrožavaju finansijske interese EU

1. Nacionalno tijelo i Nacionalni kontrolor, koji pružaju podršku Upravljačkom tijelu, dužni su da osiguraju zakonitost i regularnost troškova koji su prikazani u računima koji se dostavljaju Komisiji, i da preduzmu sve potrebne mjere da spriječe, otkriju i prijave nepravilnosti i prevarne radnje u vezi s ovim Programom.
2. Nacionalno tijelo saraduje sa Komisijom, OLAF-om, Revizorskim sudom i nadležnim programskim organima po svim pitanjima koja se odnose na otkrivanje i prijavljivanje nepravilnosti, uključujući i ona koje se tiču bilo kakve sumnje na prevaru ili utvrđene prevare, kao i u vezi sa povratom neopravdano isplaćenih iznosa.
3. Finansijske korekcije od strane Upravljačkog tijela ili Komisije vrše se u skladu sa članom 33, odnosno 34.
4. Povrat nepravilnih troškova od strane Komisije, Upravljačkog tijela i vodećeg partnera, uključujući i poravnanje, sprovodi se u skladu sa članom 32.
5. Organi i tijela iz stava 2 u svakom pojedinačnom slučaju odlučuju da li će provjere na licu mjesta i kontrole sprovoditi zajedno, uključujući i slučajeve kada su obje strane nadležne za sprovođenje istrage.
6. Ukoliko se korisnik iz Crne Gore ili bilo koje treće lice protivi sprovođenju provjere na licu mjesta ili kontrole, Nacionalno tijelo, postupajući u skladu sa nacionalnim pravilima i propisima, pruža podršku Komisiji ili OLAF-u, Evropskom revizorskom sudu ili nadležnim programskim organima, kako bi im se na taj način omogućilo da realizuju svoje obaveze u obavljanju svih provjera na licu mjesta ili kontrola. Ova pomoć podrazumijeva preduzimanje odgovarajućih privremenih mjera kojima se štite finansijski interesi Unije, koje neće biti manje efikasne od mjera za zaštitu nacionalnih

finansijskih interesa, koje se primjenjuju prema nacionalnom zakonu, uključujući i one koje su neophodne za zaštitu dokaza.

7. Komisija ili OLAF, Evropski revizorski sud ili nadležna programska tijela dužni su da obavijeste crnogorske organe o rezultatima takvih provjera i kontrola. U konkretnom slučaju, Komisija ili OLAF će bez odlaganja obavijestiti Upravljačko tijelo i Nacionalno tijelo o svakoj pojedinosti koja ukazuje na nepravilnost ili sumnji na nepravilnost koju su primijetili tokom provjere na licu mjesta ili kontrole.
 8. Član 30 (2) primjenjuje se i na provjere i kontrole iz stava 4 - 6 ovog člana.
 9. U cilju pravilne primjene ovog člana, Komisija ili OLAF ili nadležni programski organi i Nacionalno tijelo redovno razmjenjuju informacije i konsultuju se na zahtjev jedne strane ovog sporazuma, ukoliko to nije zabranjeno evropskim zakonodavstvom ili zakonima i propisima Crne Gore.
10. Informacije razmijenjene između Komisije ili OLAF-a, nadležnih programskih organa i Nacionalnog tijela tretiraju se u skladu sa članom 40 i 41.

Član 31 – Prijavlјivanje nepravilnosti

Nacionalno tijelo i nacionalni kontrolor prijavljuju Upravljačkom tijelu i revizorskom tijelu nepravilnosti, uključujući i prevaru, u skladu sa kriterijumima za utvrđivanje slučajeva nepravilnosti koje treba prijaviti, o podacima koje treba dostaviti i formatom za izvještavanje iz tačke 1.3 Odjeljka 1 Aneksa XII Uredbe (EU) br. 2021/1060.

Član 32 – Povraćaj sredstava

Upravljačko tijelo i nadležna tijela država učesnica dužni su da se pridržavaju svojih obaveza u pogledu povraćaja sredstava, koje su predviđene članom 52 Uredbe (EU) br. 2021/1059.

Član 33 - Finansijske korekcije od strane Upravljačkog tijela

U skladu s članom 103 Uredbe (EU) br. 2021/1060, države učesnice su dužne da zaštitite budžet Unije i da primijene finansijske korekcije, tako što će, dijelom ili u cjelosti, otkazati podršku koja se iz fondova opredjeljuje za operaciju ili program, ukoliko se utvrdi neispravnost prijavljenih troškova. Komisiju treba da obavijeste o svim troškovima čiju neispravnost otkriju i/ili prijave nadležni nacionalni organi, uključujući i slučajeve onih troškova za koje samo postoji sumnja na nepravilnost.

Član 34 - Finansijske korekcije od strane Komisije

U skladu sa pravilima i postupkom koji su predviđeni članom 104 Uredbe (EU) br. 2021/1060, Komisija primjenjuje finansijske korekcije kroz umanjenje podrške koja se iz fondova opredjeljuje za Program, ukoliko se utvrdi sljedeće:

- (a) da postoji ozbiljan nedostatak koji ugrožava podršku koja je iz fondova već isplaćena programu;

- (b) troškovi prikazani u odobrenim računima nisu ispravni, a takva neispravnost nije utvrđena ili prijavljena od strane Upravljačkog tijela;
- (c) Upravljačko tijelo nije izvršilo svoje obaveze iz člana 33, što podrazumijeva utvrđivanje i prijavljivanje troškova za koje nadležna nacionalna tijela sumnjaju ili nalaze da su neispravni, prije nego Komisija pokrene postupak finansijske korekcije.

Odjeljak VI – Razne zakonske odredbe

Član 35 – Vizne olakšice

1. Crna Gora je dužna da olakša izdavanje viza osoblju nadležnih programskih tijela i Upravljačkog tijela iz člana 12 ovog sporazuma i korisnicima, u smislu člana 2(9) Uredbe (EU) br. 2021/1060, a radi putovanja koja se odnose na sprovođenje i upravljanjem Programom i ovim sporazumom. Vize se izdaju u najkraćem mogućem roku.
2. Stav 1 se prema potrebi primjenjuje i na druga fizička lica i subjekte koji predstavljaju pravna lica koja učestvuju u sprovođenju operacija.
3. Komisija podstiče države članice koje učestvuju u Programu da na isti način olakšaju izdavanje viza svim akterima iz stava 1 i 2 ovog člana koji potiču iz Crne Gore, a radi putovanja koja su u vezi sa sprovođenjem Programa i ovog sporazuma.

Član 36 - PDV, akcize, carine i drugi indirektni porezi

Porez na dodatu vrijednost („PDV“), ***akcize, carine i drugi indirektni porezi*** nisu prihvatljivi za podršku Unije, osim u slučaju operacija, investicija i fondova za male projekte koji su navedeni u članu 64(1)(c) Uredbe (EU) br. 2021/1060.

Član 37 – Dozvole i ovlašćenja

1. Nadležni organ Crne Gore, u skladu sa domaćim zakonodavstvom, dužan je da blagovremeno obezbijedi sve potrebne dozvole ili ovlašćenja koji su neophodni za sprovođenje operacija u Crnoj Gori, u skladu s ovim sporazumom, i prvenstveno da omogući Upravljačkom tijelu da vodećem partneru izdaje dokumenta iz člana 22(6) Uredbe (EU) 2021/1059.
2. U mjeri u kojoj je to u nadležnosti crnogorskih organa, Crna Gora je dužna da licima iz člana 35(1) obezbijedi u Crnoj Gori uslove za pristup uslugama koje se direktno odnose na realizaciju Programa ili aktivnosti, koji su jednaki uslovima koji važe za državljane Crne Gore, uključujući i sve naknade.

Član 38 – Prava intelektualne svojine (uključujući i „Upotrebu studija“)

1. Kada je u pitanju materijal za komunikacije i vidljivost, države učesnice vode računa o tome da u svaki ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava Upravljačko tijelo uključi neophodne uslove i klauzule u skladu sa članom 49(6) Uredbe (EU) br. 2021/1060.
2. U dijelu koji se odnosi na sticanje svih neophodnih prava intelektualne svojine u vezi sa informacionim tehnologijama, studijama, crtežima, planovima, komunikacionim

aktivnostima, patentima i drugim materijalima koji su izrađeni kako bi se olakšao postupak planiranja, sprovođenja, praćenja i evaluacije, države učesnice vode računa o tome da u svaki ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava Upravljačko tijelo uključuje neophodne uslove i klauzule, u skladu sa zakonodavstvom koje je na snazi u državama koje su dio ovog sporazuma.

3. Crna Gora je dužna da omogući da Komisija, Vlada Crne Gore ili Vlada Italije, odnosno njihovi predstavnici, mogu da ostvare pristup i pravo da koriste predmetne materijale, odnosno da ih objavljuju. Komisija će takav materijal koristiti isključivo za sopstvene potrebe kako je navedeno u tačkama 2.1 - 2.6 Aneksa IX Uredbe (EU) br. 2021/1060.

Član 39 – Dostupnost dokumentacije

Crna Gora je dužna da osigura da korisnici u Crnoj Gori, koji se finansiraju kroz ovaj Program čuvaju svu prpratnu dokumentaciju u vezi sa aktivnostima, u skladu sa članom 82 Uredbe (EU) br. 2020/1060.

Član 40 – Obrada, zaštita i prenos ličnih podataka

1. Lični podaci fizičkih lica koja učestvuju u Programu prikupljaju se, evidentiraju, čuvaju i prenose u baze podataka programskih organa i Upravljačkog tijela, u skladu sa relevantnim zakonodavstvom država učesnica o obradi ličnih podataka.
2. Države učesnice i nadležni programska tijela će obrađivati lične podatke samo kada je to neophodno u cilju izvršavanja određenih obaveza iz ovog sporazuma i osnovnih akata navedenih u članu 2(1), posebno za praćenje, izvještavanje, komunikaciju, objavljivanje, evaluaciju, finansijsko upravljanje, verifikacije i revizije i, po potrebi, za utvrđivanje prihvatljivosti učesnika.
3. Države učesnice, kao i programski organi i Upravljačko tijelo dužni su da obezbijede zaštitu ličnih podataka u skladu s relevantnim zakonodavstvom država koje učestvuju u Programu.
4. Takvi podaci prenose se kontrolnim tijelima EU-a, koja su navedena u članu 12, za potrebe njihovih aktivnosti.

Član 41 – Objavljivanje informacija

Osim informacija koje podliježu obavezama u dijelu komunikacije i vidljivosti iz člana 44 i 45, i ne dovodeći u pitanje član 28(4) i član 40, strane su dužne da se međusobno konsultuju prije nego što iznesu u javnost bilo koji dokument, informaciju ili drugi materijal koji je direktno vezan za sprovođenje ovog sporazuma.

Odjeljak VII - Nadgledanje, evaluacija, komunikacija i vidljivost

Član 42 – Uspostavljanje, funkcionisanje i djelovanje Odbora za nadgledanje

Uspostavljanje, funkcionisanje i djelovanje Odbora za nadgledanje odvija se u skladu sa članom 28, 29 i 30 Uredbe (EU) br. 2021/1059 i detaljno je predstavljeno u programskom dokumentu „Pravilnik o radu Odbora za nadgledanje Programa“.

Član 43 - Evaluacija

1. Nacionalno tijelo je dužno da, u periodu realizacije Programa, pruži podršku Upravljačkom tijelu u procesu obavljanja zadataka koji se odnose na evaluaciju.
2. U skladu sa članom 35 Uredbe (EU) br. 2021/1059, procesi evaluacije se odnose na jedan ili više sljedećih kriterijuma: efektivnost, efikasnost, relevantnost, koherentnost i dodatu vrijednost Unije, a sve sa ciljem da se unaprijedi kvalitet izrade i sprovođenja programa.

Procesi evaluacije mogu podrazumijevati i druge relevantne kriterijume, kao što su inkluzivnost, nediskriminacija i vidljivost, i mogu obuhvatiti više od jednog programa.

Član 44 - Komunikacija

1. Upravljačko tijelo je odredilo službenika za komunikaciju na nivou Programa.
2. Nacionalno tijelo Crne Gore dužno je da pruži podršku Upravljačkom tijelu i partnerima (iz člana 8, stav 1 Uredbe (EU) br. 2021/1060) u Crnoj Gori u dijelu aktivnosti koje su predviđene ovim članom.

Službenik za komunikaciju na nivou Programa pruža podršku koordinadoru za komunikaciju u Italiji, a u pogledu njegovih zadataka koji se odnose na vidljivost, transparentnost i komunikacijske aktivnosti.

3. Crna Gora pruža podršku Upravljačkom tijelu u realizaciji zadataka, i na taj način osigurava da je materijal za komunikaciju i vidljivost, uključujući i materijal koji izrađuju korisnici, dostupan na zahtjev, bez dodatnih troškova ili značajnog administrativnog opterećenja po institucije, tijela, kancelarije ili agencije Unije, Upravljačko tijelo i korisnike, te da je Uniji dodijeljena besplatna, neisključiva i neopoziva dozvola za korištenje takvog materijala, kao i sva već postojeća prava u vezi sa njim.

Član 45 - Vidljivost

1. Programska tijela i Crna Gora dužni su da osiguraju sljedeće:

- (a) vidljivost podrške u svim aktivnostima koje se odnose na operacije za koje je opredijeljena podrška iz Interreg fondova, sa posebnim naglaskom na aktivnostima od strateškog značaja;
- (b) informativne aktivnosti namijenjene građanima država učesnica, o ulozi i rezultatima fondova, putem jedinstvenog portala koji omogućava pristup svim programima koji uključuju predmetnu državu članicu.

Oni pružaju podršku Upravljačkom tijelu u izvršavanju obaveza iz člana 49 stav 2-6 Uredbe (EU) br. 2021/1060.

2. Prilikom realizacije aktivnosti vidljivosti, transparentnosti i komunikacije, programska tijela, Crna Gora i korisnici, na odgovarajući način i u skladu sa članom 36 Uredbe (EU) br. 2021/1059, koriste termin „Interreg“ pored simbola Unije.
3. U okviru projekata manje vrijednosti, korisnik je dužan da kroz ugovorne odredbe osigura da se krajnji korisnici pridržavaju zahtjeva u dijelu javnog komuniciranja o Interreg projektima.

Dio 4 - Završne odredbe

Član 46 – Adrese i komunikacija između strana

Radni jezik Programa je engleski.

Sva komunikacija koja se odnosi na sprovođenje ovog sporazuma odvija se u pisanoj formi, odnosi se isključivo na Program, i prosleđuje se na sljedeće adrese:

Za EU:

Evropska komisija
Generalni direktorat za regionalnu i urbanu politiku
1049 Brisel
Belgija

Za Italiju:

Regija Emilija-Romanja
Direzione Generale Risorse Europa Innovazione e Istituzioni
V.le A. Moro 38 mezzanino,
Bolonja,
Italija

Za Crnu Goru:

Ministarstvo evropskih poslova
Bulevar revolucije 15
81000 Podgorica
Crna Gora

Član 47 – Tumačenje ovog Sporazuma

1. Ukoliko drugdje nije izričito navedeno drugačije, pojmovi koji se koriste u sporazumu i njegovim aneksima imaju značenje koje im je dodijeljeno u osnovnim dokumentima navedenim u članu 2(1).
2. U slučaju da postoje odstupanja između odredbi ovog sporazuma i njegovih aneksa, odredbe sadržane u sporazumu imaju prednost.
3. U slučaju da postoje odstupanja između odredbi u sporazumu i u aneksima, s jedne strane i, odredbi u osnovnim dokumentima, s druge strane, odredbe sadržane u osnovnim aktima imaju prednost.
4. Ukoliko drugdje nije izričito navedeno drugačije, pozivanje na ovaj sporazum jeste pozivanje i na njegove eventualne izmjene, dopune ili zamjene, koje povremeno mogu nastupiti.
5. Svako pozivanje u sporazumu i njegovim aneksima na osnovne akte je pozivanje na te instrumente koji se povremeno mijenjaju, dopunjuju ili zamjenjuju.

6. Naslovi u ovom sporazumu i njegovim aneksima nemaju pravni značaj i ne utiču na njihovo tumačenje.
7. Ugovorne strane će se međusobno konsultovati u cilju prevazilaženja eventualnog neslaganja u pogledu tumačenja ovog sporazuma.

Član 48 – Djelimična ništavost i nenamjerne praznine

1. Ako je odredba ovog Sporazuma nevažeća ili postane nevažeća, ili ako ovaj Sporazum sadrži nenamjerne praznine, time se ne dovodi u pitanje valjanost ostalih odredbi ovog Sporazuma.
2. Prilikom primjene ovog Sporazuma, Ugovorne strane popunjavaju svaku nevažeću odredbu ili nenamjernu prazninu odredbom koja najbolje odgovara svrsi i namjeri ovog Sporazuma, u skladu s osnovnim aktima i shodno članu 52.

Član 49 – Konsultacije između Ugovornih strana

1. Ne dovodeći u pitanje član 41, svako pitanje u vezi s izvršenjem ili tumačenjem Sporazuma biće predmet konsultacija između Ugovornih strana ovog Sporazuma, koje, po potrebi, vodi ka izmjeni Sporazuma.
2. Ugovorne strane se takođe međusobno konsultuju u slučaju da Odbor za nadgledanje nije u mogućnosti da donese odluku u skladu sa članom 11.
3. Svaka Ugovorna strana obavještava drugu Ugovornu stranu u slučaju ispravke, izmjene, dopune ili zamjene važećeg zakona koja može uticati na sprovođenje Programa ili ovog Sporazuma.
4. U slučaju da bilo koja od Ugovornih strana dođe u saznanje o problemima koji postoje u sprovođenju Programa ili izvršenju ovog Sporazuma, dužna je da uspostavi sve neophodne kontakte sa drugim stranama i Upravljačkim tijelom, kako bi se situacija regulisala i kako bi se preduzele neophodne mjere.
5. Konsultacije mogu rezultirati izmjene (član 52), suspenziju (član 53) ili raskid (član 54) ovog Sporazuma, odnosno postupak rješavanja spora (član 50).
6. Stav 1 se ne primjenjuje na situacije koje podrazumijevaju rješavanje nesporazuma ili drugih otvorenih pitanja između Italije i Komisije.

Član 50 – Modaliteti za rješavanje sporova

1. Svaki spor u vezi s ovim Sporazumom koji uključuje Crnu Goru i Italiju, odnosno Komisiju, a koji se ne može riješiti u roku od šest mjeseci putem konsultacija između

Ugovornih strana kako je navedeno u članu 49, na zahtjev jedne od strana može se rješavati putem arbitraže.

Međutim, Sud pravde ima isključivu nadležnost u pogledu tumačenja i primjene prava EU.

2. Svaka Ugovorna strana imenuje arbitra u roku od 30 dana od dana kada je podnesen zahtjev za arbitražu. U suprotnom, bilo koja Ugovorna strana može zatražiti od generalnog sekretara Stalnog arbitražnog suda (Hag) da imenuje drugog arbitra. Dvoje arbitara dalje određuju trećeg arbitra u roku od 30 dana. U suprotnom, svaka strana može zatražiti od generalnog sekretara Stalnog arbitražnog suda da odredi trećeg arbitra.

Ukoliko u sporu učestvuju Komisija i Italija, s jedne strane, i Crna Gora, na drugoj strani, pri čemu Komisija i Italija nastupaju zajedno, Komisija i Italija određuju jednog zajedničkih arbitra.

3. Ukoliko arbitri ne odluče drugačije, primjenjuje se postupak utvrđen Pravilima arbitraže iz 1996. Stalnog arbitražnog suda koji uključuje međunarodne organizacije i države.

Odluka arbitara se donosi većinom glasova u roku od tri mjeseca.

Kada se u arbitražnom postupku pokrene pitanje u vezi sa tumačenjem prava EU, arbitri obustavljaju postupak i traže od suda u Italiji da Sudu pravde EU uputi jedno ili više pitanja za preliminarnu odluku, u skladu sa članom 267 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije.

4. Svaka strana je dužna da preduzme mjere neophodne za primjenu odluke arbitara.
5. Zahtjev za sprovođenje arbitraže u skladu sa stavom 1 ne predstavlja i ne tumači se kao odricanje od privilegija ili imuniteta bilo koje od Ugovornih strana, na koje one imaju pravo.
6. Stavovi 1-4 ne primjenjuju se na odnose između Komisije i Italije.

Član 51 – Sporovi sa trećim stranama

1. Ne dovodeći u pitanje nadležnost bilo kojeg suda koji je u Ugovoru o grantu iz člana 22(6) Uredbe (EU) br. 2021/1059 naveden kao nadležni sud za sporove koji proizilaze iz ugovora između Upravljačkog tijela i korisnika u Crnoj Gori, na teritoriji Crne Gore EU uživa imunitet od tužbi, uključujući arbitražu, osim u slučajevima predviđenim članom 50 ovog sporazuma, i pravnog postupka u vezi sa bilo kojim sporom između Komisije i/ili Crne Gore i treće strane, ili između trećih lica, što se direktno ili indirektno odnosi na pružanje finansijske podrške Crnoj Gori u okviru ovog Sporazuma u okviru Programa, osim u slučajevima kada se EU izričito odriče imuniteta.
2. Crna Gora će u svakom pravnom ili upravnom postupku pred sudom, sudskim ili organom uprave u Crnoj Gori braniti ovaj imunitet i zauzeti stav koji u potpunosti uzima u obzir interese EU. Ukoliko je potrebno, Crna Gora i Komisija će obaviti prethodne konsultacije o stavu koji treba zauzeti, u skladu sa članom 49.

Član 52 – Izmjene ovog sporazuma

1. Svaka izmjena ovog Sporazuma, uključujući i zamjenu odredbe Sporazuma koja je nevažeća ili je proglašena nevažećom, odnosno izmjena kojom se popunjava bilo kakva nenamjerna praznina, priprema se u pisanoj formi i zahtijeva saglasnost obje Ugovorne strane.
2. Izmjena u pisanoj formi podrazumijeva razmjenu pisama nakon saglasnosti obje Ugovorne strane.
3. Ugovorna strana koja traži izmjenu podnosi zahtjev drugim stranama najmanje tri mjeseca prije nego što bi izmjena trebalo da stupi na snagu, osim u slučajevima za koje je strana koja zahtijeva izmjenu dostavila odgovarajuće opravdanje, koje je prihvatljivo i ostalim stranama.

Član 53 – Suspenzija ovog sporazuma

1. Svaka od strana može suspendovati ovaj sporazum:
 - a) ukoliko jedna od strana prekrši obavezu predviđenu sporazumom;
 - b) u slučaju da postupanje druge strane/jedne od strana dovede do kršenja međunarodne pravne obaveze, a naročito onih koje se odnose na poštovanje ljudskih prava, demokratskih principa i vladavine prava;
 - c) u slučajevima teške korupcije, pod uslovom da ona ima sistemski uticaj na sprovođenje Programa ili pojedinačnih projekata;
 - d) u slučaju da EU usvoji restriktivne mjere prema Crnoj Gori;
 - e) kada Odbor za nadgledanje nije u mogućnosti da donese odluku u skladu sa članom 11 ili
 - f) kada je Odbor za nadgledanje dao saglasnost za prekid Programa u skladu sa članom 12 Uredbe (EU) br. 2021/1059.
 - g) u slučaju više sile ("Force majeure") koja utiče na sprovođenje Programa.

“*Force majeure*” odnosno „viša sila“ podrazumijeva svaku nepredvidivu i izuzetnu situaciju, odnosno događaj koji je izvan kontrole strana, i koji ih sprječava da ispune bilo koju od svojih obaveza, a ne može se pripisati grešci ili nemaru sa njihove strane (odnodno njihovih ugovarača, predstavnika ili zaposlenih), i pokazuje se kao nepremostiva uprkos svojoj dužnoj pažnji.

Nedostaci opreme ili materijala, odnosno kašnjenja u raspoloživosti, radni sporovi, štrajkovi ili finansijske poteškoće ne mogu se smatrati *višom silom*.

Strana koja se poziva na *višu silu* bez odlaganja obavještava drugu stranu, navodeći prirodu, vjerovatno trajanje i predvidive posljedice problema, i preduzima sve mjere za smanjenje moguće štete.

Nijedna od strana neće se smatrati odgovornom za kršenje svojih obaveza iz ovog sporazuma ako je spriječena da ih ispuni usljed *više sile*, pod uslovom da preduzme mjere za umanjenje štete i da je druga Ugovorna strana o tome propisno obaviještena.

Druga Ugovorna strana će se ili složiti da postoji situacija izazvana višom silom, ili će započeti konsultacije u skladu sa članom 51, ili će dostaviti obavještenje prema stavu 2.

2. Svaka strana će obavijestiti drugu Ugovornu stranu o svojoj namjeri da suspenduje sporazum, pružajući odgovarajuće razloge. Suspendacija stupa na snagu 45 dana od datuma obavještenja ili odmah nakon obavještenja u slučaju primjene restriktivnih mjera EU. Datum stupanja na snagu suspendacije predstavlja referentni datum za potrebe ovog člana.
3. Svaka Ugovorna strana može preduzeti bilo koju odgovarajuću mjeru predostrožnosti prije nego što dođe do suspendacije.
Prije obavještenja i stupanja na snagu suspendacije, kao i tokom perioda suspendacije, Ugovorne strane mogu razgovarati o odgovarajućim mjerama za izbjegavanje ili ukidanje suspendacije.
4. Onog momenta kad suspendacija stupi na snagu, finansijska alokacija EU i doprinos treće zemlje (nacionalno kofinansiranje) iz člana 4 više neće dospijevati.
5. Kada Ugovorne strane utvrde da je usaglašenost sa Sporazumom ponovo uspostavljena, suspendacija se može ukinuti.
6. Ukoliko Ugovorne strane utvrde da usaglašenost sa Sporazumom nije uspostavljena, suspendacija će ostati na snazi ili se Sporazum može raskinuti u skladu sa članom 54.

Član 54 – Raskid sporazuma

1. Ako suspendacija ovog sporazuma nije ukinuta u roku od maksimalno 180 dana, svaka od strana može da uputi obavještenje o svojoj namjeri da raskine sporazum. Raskid stupa na snagu 45 dana od dana obavještenja, ukoliko nije drugačije dogovoreno.
2. U slučaju da dođe do prekida sprovođenja Programa u skladu sa članom 11, svaka od strana može da istakne svoj zahtjev da se sporazum raskine prije isteka perioda izvršenja.
3. EU ima pravo da raskine ovaj sporazum ukoliko Crna Gora ne pruži svoj doprinos u skladu sa članom 4(5), uz obavještenje o namjeri da raskine sporazum. Raskid stupa na snagu 45 dana od dana obavještenja, ukoliko nije drugačije dogovoreno.

Crna Gora ima pravo da raskine Sporazum ako EU ne ispuni svoje obaveze iz člana 4(3) sporazuma.

4. U slučajevima koji su navedeni u stavu 2 i 3, ovaj Sporazum će biti raskinut na datum dogovoren između sve tri strane.

5. Datum na koji raskid stupa na snagu predstavlja referentni datum za potrebe ovog člana.
6. Nakon raskida Sporazuma, finansijska alokacija iz člana 4 dalje ne dopijeva, osim ako do suspenzije nije došlo prije raskida, u kom slučaju se za referentni datum uzima onaj koji je naveden u članu 53(2).
7. U slučaju da se strane ne usaglase o datumu završetka perioda izvršenja, ranije nego je definisano u članu 6, ovaj Sporazum će biti raskinut pet godina od datuma obavještenja u skladu sa stavom 1, 2 i 3.

Član 55 - Depozitar

Komisija postupa u svojstvu depozitara ovog sporazuma.

Član 56 – Sastavni djelovi sporazuma

Sljedeći Aneksi čine sastavni dio ovog Sporazuma:

- Finansijski plan (Aneks I); i
- Pravila o javnim nabavkama (Aneks II).

Član 57 – Zaključivanje, stupanje na snagu i privremena primjena ovog sporazuma

1. Sporazum će se smatrati zaključenim i stupiće na snagu na dan kada ga potpiše i posljednja strana.

Sporazum je izrađen u tri originalna primjerka, po jedan za svaku stranu, na engleskom jeziku.

Potpisano, za i u ime Komisije,
Normunds Popenš
Generalni direktor, Generalni Direktorat za
regionalnu i urbanu politiku

Brisel, datum
(potpis)

čiji je pravni zastupnik rukovodilac
Upravljačkog tijela za Interreg IPA
Jadransko-jonski program 2021-2027

Sprovedbena odluka EK C(2022)8953 od
30.11.2022, CCI 2021TC16IPTN001 o
(Interreg VI-B) IPA Jadransko-jonskom
programu (Adrion)

Francesco Raphael Frieri

Potpisano, za i u ime Italijanske
Republike,

Regija Emilija-Romanja

*Direzione Generale Risorse, Europa,
Innovazione e Istituzioni*

Bolonja, datum
(potpis)

Potpisano, za i u ime Vlade Crne Gore,
Ministarstvo evropskih poslova,

Nacionalni IPA koordinator

Podgorica, datum
(potpis)

ANEKS I
Tabela 1
Finansijska izdvajanja po godinama (u EUR)

Fond	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Total
Interreg fondovi	0.00	23.136.337,00	23.638.886,00	23.985.886,00	24.421.458,00	20.547.305,00	20.958.643,00	136.688.515,00
Ukupno	0.00	23.136.337,00	23.638.886,00	23.985.886,00	24.421.458,00	20.547.305,00	20.958.643,00	136.688.515,00

Tabela 2
Ukupna finansijska izdvajanja po fondovima i nacionalno sufinansiranje (u EUR)
4.

Cilj politike	Prioritet	Fond	Osnova za obračun podrške EU (ukupno prihvatljivi trošak ili javni doprinos)	Doprinos EU (a)=(a1)+(a2)	Indikativni pregled doprinosa EU		Nacionalni doprinos (b)=(c)+(d)	Indikativni pregled nacionalnog sufinansiranja		Ukupno (e)=(a)+(b)	Stopa sufinansiranja (f)=(a)/(e)	Doprinos iz trećih zemalja
					Ne uključuje TA u skladu sa članom 27(1) (a1)	Za TA u skladu sa članom 27(1) (a2)		Nacionalno javno (c)	Nacionalno privatno (d)			
1	1	Interreg fondovi	Ukupno prihvatljivi trošak	39,639,670.00	36,036,064.00	3,603,606.00	6,995,236.00	5,596,189.00	1,399,047.00	46,634,906.00	84.9999997856%	0.00
2	2	Interreg fondovi	Ukupno prihvatljivi trošak	73,811,797.00	67,101,634.00	6,710,163.00	13,025,612.00	10,420,490.00	2,605,122.00	86,837,409.00	84.9999992515%	0.00
3	3	Interreg fondovi	Ukupno prihvatljivi trošak	12,301,967.00	11,183,607.00	1,118,360.00	2,170,936.00	1,736,749.00	434,187.00	14,472,903.00	84.9999961998%	0.00
6	4	Interreg fondovi	Ukupno prihvatljivi trošak	10,935,081.00	9,940,983.00	994,098.00	1,929,721.00	1,929,721.00	0.00	12,864,802.00	84.9999945588%	0.00
		Ukupno iz Interreg fondova		136,688,515.00	124,262,288.00	12,426,227.00	24,121,505.00	19,683,149.00	4,438,356.00	160,810,020.00	84.9999987563%	0.00
		Ukupno izno		136,688,515.00	124,262,288.00	12,426,227.00	24,121,505.00	19,683,149.00	4,438,356.00	160,810,020.00	84.9999987563%	0.00

ANEKS II

Javne nabavke

A. Opšte odredbe

- 1. Načela koja se primjenjuju na ugovore i područje primjene** (odgovara članu 160 Finansijske uredbe)
 1. Svi ugovori finansirani na osnovu ugovora o grantu moraju poštovati principe transparentnosti, proporcionalnosti, jednakog tretmana i nediskriminacije.
 2. Za sve ugovore sprovodi se nadmetanje na najširoj mogućoj osnovi, osim u slučaju pregovaračkog postupka. Procijenjena vrijednost ugovora ne smije se utvrđivati s ciljem zaobilaznja primjenjivih pravila, niti se ugovor smije dijeliti u tu svrhu. Korisnik granta dijeli ugovor na više grupa, kad god je to prikladno, uzimajući u obzir široku konkurenciju.

- 2. Mješoviti ugovori i zajednički rječnik javnih nabavki** (odgovara članu 162 Finansijske uredbe)
 1. Mješoviti ugovor, koji obuhvata dvije ili više vrsta nabavki (radova, roba ili usluga), dodjeljuje se u skladu sa odredbama koje se primjenjuju na vrstu nabavke koja se veže za glavni predmet tog ugovora.
 2. U slučaju mješovitih ugovora koji obuhvataju nabavke i usluge, glavni predmet se određuje poređenjem vrijednosti predmetnih roba ili usluga.
 3. Za svako upućivanje na nomenklature u kontekstu javne nabavke upotrebljava se Zajednički rječnik nabavki: Common Procurement Vocabulary (CPV).

- 3. Mjere objave** (odgovara članu 163 Finansijske uredbe sa pragovima 178.1 i tačkom 5 Aneksa I)
 1. Za postupke čija je vrijednost jednaka ili veća od 300 000 eura, za ugovore o uslugama i nabavci robe ili veća od 5 000 000 eura za ugovore o radovima, korisnik granta dužan je da objavi u Službenom listu Evropske unije:
 - a) obavještenje o ugovoru kojim se pokreće postupak, osim u slučaju pregovaračkog postupka;
 - b) obavještenje o dodjeli ugovora sa navedenim rezultatima postupka.
 2. Postupci čija je vrijednost ispod gore navedenih pragova se oglašava na odgovarajući način. Uz oglašavanje predviđeno u paragrafu 1, postupci nabavke mogu se oglašavati i na bilo koji drugi način, naročito u elektronskom obliku. U svakom takvom oglašavanju upućuje se na obavještenje objavljeno u Službenom listu Evropske unije, ukoliko je obavještenje objavljeno, te ono ne smije prethoditi objavi te obavijesti, koja je jedina vjerodostojna.

Takvim oglašavanjem ne smije se uspostaviti diskriminacija među kandidatima ili ponuđačima niti ono smije sadržati druge pojedinosti osim onih sadržanih u obavještenju o ugovoru, ukoliko je obavještenje objavljeno.

3. Određene informacije o dodjeli ugovora ne moraju se nužno objaviti ukoliko bi njihovo objavljivanje ometalo sprovođenje zakona ili bi na neki drugi način bilo suprotno javnom interesu, štetilo legitimnim komercijalnim interesima privrednih subjekata ili bi moglo dovesti u pitanje poštenu konkurenciju među njima.

B. B. Tipovi postupaka

5. Postupci nabavki (odgovara članu 164 Finansijske uredbe)

1. Postupci javnih nabavki za dodjelu ugovora o koncesiji ili ugovora o javnoj nabavci, uključujući okvirne ugovore, imaju neki od sljedećih oblika:
 - a) otvoreni postupak;
 - b) ograničeni postupak;
 - c) pregovarački postupak, uključujući i postupak bez prethodnog objavljivanja;
 - d) konkurentni pregovarački postupak;
 - e) postupci koji uključuju poziv za dostavljanje iskaza interesovanja.
2. U otvorenim postupcima bilo koji zainteresovani privredni subjekat može podnijeti ponudu.
3. U ograničenim postupcima i konkurentnim pregovaračkim postupcima, svaki privredni subjekat može podnijeti zahtjev za učešće pružanjem informacija koje zahtijeva korisnik granta. Korisnik granta poziva sve kandidate, koji zadovoljavaju kriterijume odabira i koji se ne nalaze ni u jednoj od situacija za isključenje ili odbijanje koje su navedene u članovima 136(1) i 141(1) Finansijske uredbe⁶, da dostave ponudu.
Bez obzira na prvi podstav, korisnik granta može ograničiti broj kandidata koji se pozivaju da učestvuju u postupku na osnovu objektivnih i nediskriminatornih kriterijuma odabira, koji će biti navedeni u obavještenju o ugovoru ili pozivu za iskazivanje interesovanja. Broj pozvanih kandidata mora biti dovoljan kako bi se osigurala istinska konkurencija.
4. U svim postupcima koji obuhvataju pregovore, korisnik granta pregovara s ponuđačima o početnim i svim naknadnim ponudama ili njihovim djelovima, kako bi se poboljšao njihov sadržaj, osim u slučaju konačnih ponuda. Minimalni zahtjevi i kriterijumi navedeni u dokumentaciji o javoj nabavci nisu predmet pregovora. Korisnik granta može dodijeliti ugovor na osnovu prvobitne ponude bez pregovora ukoliko je u dokumentaciji o javnoj nabavci navedeno da zadržava mogućnost da to učini.

⁶ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Evropskog parlamenta i Savjeta od 18. jula 2018. godine o finansijskim pravilima koja se primjenjuju na opšti budžet Unije

5. Korisnik granta može koristiti:
- a) otvoreni ili ograničeni postupak za svaku nabavku;
 - b) postupke koji uključuju poziv za iskazivanje interesovanja za ugovore čija je vrijednost ispod praga iz tačke 3 ovog Aneksa, radi prethodnog odabira kandidata koji će biti pozvani da podnesu ponude kao odgovor na buduće ograničene pozive za podnošenje ponuda, ili kako bi sastavio popis prodavaca koji treba da budu pozvani da podnesu zahtjeve za učešće ili da podnesu ponude;
 - c) konkurentni pregovarački postupak ili konkurentni dijelag za ugovore o koncesiju za ugovore o uslugama za društvene i druge posebne usluge⁷, u slučajevima kada su samo neregularne ili neprihvatljive ponude dostavljene kao odgovor na otvoreni ili ograničeni postupak nakon završenog početnog postupka, i u slučajevima u kojima je to opravdano posebnim okolnostima povezanim, između ostalog, s prirodom ili složenošću predmeta ugovora ili sa posebnom vrstom ugovora;
 - d) pregovarački postupak za ugovore čija je vrijednost ispod praga iz tačke 3 ovog Aneksa ili pregovarački postupak bez prethodne objave za posebne vrste nabavki [koje ne spadaju u područje primjene Direktive 2014/24/EU] ili u jasno definisanim izuzetnim okolnostima.

4. Pragovi i postupci (odgovara tački 38 Aneksa I Finansijske uredbe)

1. Postupci nabavke u oblasti eksternih akcija su sljedeći:
- a) ograničeni postupak, kako je navedeno u tački 4.1.b ovog Aneksa;
 - b) otvoreni procedura, kako je navedeno u tački 4.1.a ovog Aneksa;
 - c) lokalni otvoreni postupak;
 - d) pojednostavljeni postupak.
2. S obzirom na pragove upotrebljavaju se sljedeći postupci nabave:
- a) otvoreni ili ograničeni postupak koji se se može koristiti za:
 - i. ugovore o uslugama i nabavci robe i ugovore o koncesiji za usluge u vrijednosti od najmanje 300.000 eura;
 - ii. ugovore o radovima i ugovore o koncesijama za radove u vrijednosti od najmanje 5.000.000 eura;
 - b) lokalni otvoreni postupak se može koristiti za:
 - i. ugovore o nabavci robe u vrijednosti od najmanje 100.000 eura i manje od 300.000 eura;
 - ii. ugovore o radovima i ugovore o koncesijama za radove čije ja vrijednost najmanje

⁷ Kako je navedeno u Aneksu XIV Direktive 2014/24/EU

300.000 eura te manje od 5.000.000 eura;

- a) pojednostavljeni postupak se može koristiti za:
- i. ugovore o uslugama, ugovore o koncesijama za usluge, ugovore o radovima i ugovore o koncesijama za radove u vrijednosti manjoj od 300.000 eura;
 - ii. ugovore o nabavki robe čija je vrijednost manja od 100.000 eura;
- b) ugovori čija je vrijednost manja ili jednaka 20.000 eura mogu se dodijeliti na osnovu postupka sa jednim ponuđačem (*single tender*);
- c) plaćanja u iznosu manjem od ili jednakom 2.500 eura, u vezi sa stavkama rashoda mogu se izvršiti jednostavno plaćanjem po fakturama, bez prethodnog prihvatanja ponude.
3. U ograničenom postupku iz tačke (a) stava 1, u obavještenju o ugovoru navodi se broj kandidata koji će biti pozvani da dostave ponude. Za ugovore o uslugama pozivaju se najmanje četiri kandidata. Broj kandidata kojima je dozvoljeno da podnesu ponude mora biti dovoljan da se osigura iskrena tržišna konkurencija. Popis odabranih kandidata objavljuje se na internet stranici korisnika granta.
- Ukoliko je broj kandidata koji zadovoljavaju kriterijume za odabir ili minimalne nivoe sposobnosti manji od minimalnog dopuštenog broja, korisnik granta može pozvati samo one kandidate koji ispunjavaju kriterijume za podnošenje ponude da podnesu ponudu.
4. U skladu sa lokalnim otvorenim postupkom iz tačke (c) stav 1, obavještenje o ugovoru objavljuje se barem u službenom listu države primaoca ili u bilo kojoj ekvivalentnoj publikaciji za lokalne pozive za podnošenje ponuda.
5. Na osnovu pojednostavljenog postupka iz tačke (d) stav 1, ugovorno tijelo sačinjava listu od najmanje tri ponuđača po svom izboru, bez objavljivanja obavještenja. Ponuđači za pojednostavljeni postupak mogu biti izabrani sa popisa dobavljača iz tačke (b) tačke 9.1 koji se oglašava pozivom za iskazivanje interesa.

Ukoliko nakon konsultacija sa ponuđačima, ugovorno tijelo primi samo jednu ponudu koja je administrativno i tehnički validna, ugovor se može dodijeliti pod uslovom da su ispunjeni kriterijumi za dodjelu ugovora.

6. Za pravne usluge koje nisu obuhvaćene tačkom (h) drugog podstava tačke 12.1, ugovorno tijelo može koristiti pojednostavljeni postupak, bez obzira na procijenjenu vrijednost ugovora.

6. Korišćenje pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja obavještenja o ugovoru (odgovara tački 11 Aneksa I Finansijske uredbe)

1. Kada korisnik granta koristi pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja obavještenja o ugovoru, on mora poštovati pravila o pregovorima navedena u tački 7.1. Korisnik granta može koristiti pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja obavještenja o nadmetanju, bez obzira na procijenjenu vrijednost ugovora, u sljedećim slučajevima:

- a) kada nijedna ponuda, ili nijedna odgovarajuća ponuda, ili nijedan zahtjev za učešće ili nijedan odgovarajući zahtjev za učešće kao što je predviđeno podstavom 2 ove tačke 6.2, nije podnijeta kao odgovor na otvoreni postupak ili ograničeni postupak nakon

okončanja tog postupka, pod uslovom da originalna dokumentacija o nabavci nije bitno izmijenjena;

- b) kada radove, robu ili usluge može da pruži samo jedan privredni subjekat pod uslovima navedenim u stavu tački 28.3 ili ukoliko postoji bilo koji od sljedećih razloga:
 - i. cilj nabavke je stvaranje ili sticanje jedinstvenog umjetničkog djela ili umjetničke predstave;
 - ii. konkurencija ne postoji iz tehničkih razloga;
 - iii. mora se obezbijediti zaštita isključivih prava, uključujući prava intelektualne svojine;
- c) u mjeri u kojoj je to nužno kada je, iz razloga krajnje hitnosti izazvane nepredviđenim događajima, nemoguće poštovati rokove predviđene tačkom 22. ovog Aneksa i kada se opravdanje takve krajnje hitnosti ne može pripisati ugovornom tijelu;
- d) za nove usluge ili radove koji se sastoje od ponavljanja sličnih usluga ili radova povjerenih privrednom subjektu kome je isti korisnik granta dodijelio originalni ugovor, pod uslovom da su te usluge ili radovi u skladu sa izvornim projektom za koji je originalni ugovor dodijeljen nakon objavljivanja obavještenja o ugovoru, u skladu sa uslovima navedenim u podstavu 4;
- e) za ugovore o nabavci robe:
 - i. u slučaju dodatnih isporuka koje su namijenjene kao djelimične zamjene robe ili instalacija ili kao proširenje postojeće robe ili instalacija, gdje bi promjena snabdjevača obavezala ugovorno tijelo da nabavi robu koja ima različite tehničke karakteristike, što bi rezultiralo nekompatibilnošću ili nesrazmjernim tehničkim poteškoćama u radu i održavanju; kada institucije Unije dodjeljuju ugovore za svoj račun, trajanje takvih ugovora ne smije biti duže od tri godine;
 - ii. kada su proizvodi proizvedeni isključivo u svrhu istraživanja, eksperimentisanja, proučavanja ili razvoja; međutim, takvi ugovori nec uključuju količinsku proizvodnju usmjerenu na uspostavljanje komercijalne održivosti ili na nadoknadu troškova istraživanja i razvoja;
 - iii. za robu koja se kotira ili obezbjeđuje na tržištu roba;
 - iv. za kupovinu robe po posebno povoljnim uslovima, bilo od privrednog operatera koji trajno završava svoje poslovne aktivnosti, ili od likvidatora u stečajnom postupku, aranžmanu sa povjericima ili sličnom postupku u skladu sa nacionalnim zakonom;
- f) za ugovore u vezi s nekretninama, nakon ispitivanja lokalnog tržišta;
- g) za ugovore za bilo koju od sljedećih usluga:
 - i. pravno zastupanje od strane advokata u arbitraži ili mirenju ili sudskim postupcima;
 - ii. pravni savjet dat u pripremi postupka iz tačke (i), ili kada postoji konkretna naznaka i velika vjerovatnoća da će pitanje na koje se savjet odnosi postati predmet takvog postupka, pod uslovom da je savjet dat od strane advokata;
 - iii. usluge arbitraže i mirenja;
 - iv. usluge ovjeravanja i autentifikacije koje mora pružiti notar;

2. Ponuda se smatra neprikladnom ukoliko se ne odnosi na predmet ugovora, a zahtjev za učešće se smatra neodgovarajućim ukoliko je privredni subjekat u situaciji za isključenje ili

ne zadovoljava kriterijume odabira.

3. Izuzeci navedeni u tačkama (b)(ii) i (iii) podstava 1 primjenjuju se isključivo ukoliko ne postoji prihvatljiva alternativa ili zamjena, a odsustvo konkurencije nije rezultat vještačkog sužavanja parametara prilikom definisanja nabavke.

4. U slučajevima iz tačke (e) podstava 1, u osnovnom projektu se navodi opseg mogućih novih usluga ili radova i uslovi pod kojima se dodjeljuju. Čim se osnovni projekat objavi, objavljuje se mogućnost korišćenja pregovaračkog postupka, a ukupan procijenjeni iznos za naknadne usluge ili radove se uzima u obzir pri primjeni pragova iz tačke 3 ovog Aneksa.

7. Primjena konkurentnog pregovaračkog postupka (odgovara tački 12.1(b) i tački 6.5 Aneksa I i člana 164.4 Finansijske uredbe, tačke 12.2 i 12.3)

1. Kada korisnik granta koristi konkurentni pregovarački postupak, primjenjuje sljedeće aranžmane o pregovorima:

- a) korisnik granta pregovara sa ponuđačima o početnim i svim naknadnim ponudama ili njihovim djelovima, osim o konačnim ponudama, kako bi se poboljšao njihov sadržaj. Minimalni zahtjevi i kriterijumi navedeni u dokumentaciji o nabavci nisu predmet pregovora;
- b) tokom pregovora, korisnik granta dužan je da osigura jednako postupanje prema svim ponuđačima;
- c) pregovori se mogu odvijati u uzastopnim fazama kako bi se smanjio broj ponuda o kojima treba pregovarati primjenjujući kriterijume za dodjelu navedene u dokumentaciji o nabavci. Korisnik granta u dokumentaciji o nabavci navodi hoće li upotrijebiti tu mogućnost.
- d) korisnik granta može dodijeliti ugovor na osnovu početne ponude bez pregovora, ukoliko je u dokumentima o nabavci naznačeno da se zadržava pravo na takav postupak.

2. Ponuda se smatra nepravilnom u bilo kojem od sljedećih slučajeva:

- (a) ukoliko ne zadovoljava minimalne zahtjeve navedene u dokumentaciji o nabavci;
- (b) ukoliko ne ispunjava zahtjeve za podnošenje tačke 8 ovog Aneksa;
- (c) ukoliko je ponuđač odbijen ;
- (d) ukoliko je korisnik granta naveo da je ponuda izuzetno niska.

3. Ponude se smatraju neprihvatljivima u bilo kom od sljedećih slučajeva:

- (a) ukoliko cijena ponude premašuje maksimalan proračun korisnika granta kako je određen i evidentiran prije pokretanja postupka nabavke;
- (b) ukoliko ponuda ne ispunjava minimalne nivoe kvaliteta za kriterijume za dodjelu.

8. Upotreba pregovaračkog postupka za ugovore o nabavci usluga, robe i radovima
(odgovara tački 39 Aneksa I Finansijske uredbe)

1. Korisnik granta može koristiti pregovarački postupak s jednom ponudom u sljedećim slučajevima:
 - a) kada su usluge povjerene organima javnog sektora ili neprofitnim institucijama ili udruženjima i odnose se na aktivnosti institucionalne prirode ili su namijenjene pružanju pomoći ljudima u području socijalne pomoći;
 - b) ukoliko je tenderska procedura bila neuspješna, odnosno, ukoliko nije pristigla kvalitativno ili finansijski primjerna ponuda, u kojem slučaju, nakon obustave tenderskog postupka, korisnik granta može pregovarati sa jednim ili više ponuđača koje sam izabere od onih koji su odgovorili na poziv za dostavljanje ponude, pod uslovom da dokumenta o nabavci nisu suštinski izmijenjena;
 - c) u slučaju kada novi ugovor mora biti zaključen nakon prijevremenog raskida postojećeg ugovora.
2. Za potrebe tačke (c) drugog podstava tačke 7, smatra se da operacije izvedene u krizi zadovoljavaju uslov krajnje hitnosti. Korisnik granta utvrđuje da postoji izuzetno hitna situacija i redovno preispituje svoju odluku, uzimajući u obzir načelo dobrog finansijskog upravljanja.
3. Aktivnosti institucionalne prirode iz tačke (a) tačke 8 obuhvataju usluge direktno povezane sa zakonskom misijom organa javnog sektora.

9. Postupak koji uključuje poziv za iskazivanje interesovanja (odgovara tačkama 13.1. 13.2. 29.3 i 40 Aneksa I Finansijske uredbe)

1. Za ugovore čija je vrijednost manja od pragova navedenih u tački 3 ovog Aneksa, ne dovodeći u pitanje tačke 6 i 7 ovog Aneksa, korisnik granta može koristiti poziv za iskazivanje interesa u sljedeće svrhe:
 - a) za predodabir kandidate koji će biti pozvani da podnesu ponude kao odgovor na buduće ograničene pozive za podnošenje ponuda;
 - b) radi prikupljanja spiska dobavljača koji će biti pozvani da podnesu zahtjeve za učešće ili ponude.
2. Spisak sastavljen nakon poziva za iskazivanje interesovanja važi najviše četiri godine od dana objavljivanja obavještenja. Lista iz prvog podstava može uključivati podliste. Svaki zainteresovani privredni subjekat može izraziti interesovanje u bilo kom trenutku tokom perioda važenja liste, sa izuzetkom poslednja tri mjeseca tog perioda.
3. Prihvatljivima se smatraju zahtjevi za učešće i ponude koji su prikladni u skladu s tačkom 6.2., a nisu nepravilni u skladu s tačkom 7.2 ovog Aneksa ni neprihvatljivi u skladu s tačkom 7.3 ovog Aneksa.
4. Odstupajući od tačke 14.3, za sve postupke koji uključuju zahtjev za učešće, tenderske specifikacije mogu se podijeliti u skladu s dvije faze postupka i prva faza može sadržati samo informacije iz tački (a) i (f) tačke 14.3.

10. Upotreba elektronskih aukcija (odgovara tački 22 Aneksa I Finansijske uredbe)

1. Korisnik granta može koristiti elektronske aukcije, na kojima se predstavljaju nove niže cijene, ili nove vrijednosti koje se odnose na pojedine elemente ponuda.

Korisnik granta strukturira elektronsku aukciju kao elektronski proces koji se ponavlja, koji se odvija nakon početne potpune evaluacije ponuda, kojom se omogućuje njihovo rangiranje primjenom automatskih metoda evaluacije.

2. U otvorenim, ograničenim ili konkurentnim pregovaračkim postupcima, korisnik granta može odlučiti da dodjeli ugovora o javnoj nabavci prethodi elektronska aukcija u slučajevima ukoliko se dokumentacija o javnoj nabavci može precizno utvrditi.

Elektronska aukcija temelji se na jednoj od metoda dodjele koje su navedene u tački 17.4 ovog Aneksa.

3. Ukoliko ugovorno tijelo odluči da se sprovede elektronska aukcija to mora navesti u obavještenju o ugovoru. Dokumentacija o javnoj nabavci sadrži sljedeće pojedinosti:

- a) vrijednosti karakteristika koje će biti predmet elektronske aukcije, pod uslovom da su te karakteristike mjerljive i mogu se izraziti u brojkama ili procentima;
- b) sva ograničenja koja se mogu dostaviti u vezi sa vrijednostima, koja proizlaze iz specifikacija koje se odnose na predmet ugovora;
- c) informacije koje će biti stavljene na raspolaganje ponuđačima u toku elektronske aukcije i, prema potrebi, kada će im biti stavljene na raspolaganje;
- d) relevantne informacije u vezi sa procesom elektronske aukcije uključujući informaciju o tome se sastoji iz faza i kako će biti zatvoren, kao što je navedeno u tački 10.7;
- e) uslove pod kojima će ponuđači moći da podnesu ponude i, posebno, minimalne razlike koje će, gdje je to primjenljivo, biti zahtijevane prilikom podnošenja ponude;
- f) relevantne informacije koje se odnose na upotrebu elektronske opreme i odredbe i priključke i tehničke specifikacije za povezivanje.

4. Svi ponuđači koji su dostavili prihvatljive ponude istovremeno se pozivaju elektronskim putem da učestvuju u elektronskoj aukciji, koristeći povezivanje u skladu sa uputstvima. U pozivu se navode datum i vrijeme početka elektronske aukcije.

Elektronska aukcija se može odvijati u nekoliko uzastopnih faza. Elektronska aukcija smije početi najranije dva radna dana nakon dana slanja pozivâ.

5. Uz poziv se prilaže rezultat potpune evaluacije relevantne ponude. U pozivu se navodi i matematička formula koja će se koristiti u elektronskoj aukciji kako bi se automatski odredile promjene u redoslijedu na temelju dostavljenih novih cijena i/ili novih vrijednosti.. Ta formula uključuje ponderisanje svih kriterijuma utvrđenih za

određivanje ekonomski najpovoljnije ponude, kao što je navedeno u dokumentaciji o javnoj nabavci. Međutim, u tu svrhu, svi rasponi se unaprijed umanjuju na određenu vrijednost.

Ako su dopuštene varijante, za svaku se varijantu određuje zasebna formula.

6. Tokom svake faze elektronske aukcije, ugovorno tijelo odmah svim ponuđačima dostavlja minimum dovoljnih informacija kako bi im se omogućilo da u svakom trenutku utvrde svoj relativni status. Ukoliko je prethodno naznačeno, ugovorno tijelo takođe može saopštiti druge informacije o drugim dostavljenim cijenama ili vrijednostima, i objaviti broj ponuđača u bilo kojoj posebnoj fazi aukcije. Međutim, identiteti ponuđača ne smije biti otkriven tokom bilo koje faze elektronske aukcije.
7. Korisnik granta zatvara elektronsku aukciju na jedan ili više sljedećih načina:
 - a) na prethodno naznačeni datuma i u prethodno određeno vrijeme;
 - b) kada više ne dobija nove cijene ili nove vrijednosti koje ispunjavaju zahtjeve u pogledu minimalnih razlika, pod uslovom da je prethodno naveo vrijeme koje će proteći između posljednje dostavljene ponude i zaključivanja elektronske aukcije;
 - c) kada se završi prethodno naznačeni broj faza aukcije.
8. Nakon zatvaranja elektronske aukcije, ugovorno tijelo dodjeljuje ugovor na osnovu rezultata elektronske aukcije.

11. Elektronski katalogi (odgovara tački 27 Aneksa I Finansijske uredbe)

1. Kada se zahtjeva upotreba elektronskih sredstava komunikacije, ugovorno tijelo može zahtijevati da ponude budu predstavljene u formi elektronskog kataloga ili da uključe elektronski katalog.
2. Kada se prihvata ili zahtijeva predavljanje ponuda u formatu elektronskih kataloga, ugovorno tijelo to:
 - a) naglašava u obavještenju o ugovoru;
 - b) navodi u dokumentaciji o nabavci sve potrebne informacije u vezi sa formatom, elektronskom opremom koja se koristi i tehničkim priključcima i specifikacijama za katalog.

C. Pripreme

12. Pripreme postupka nabavke (odgovara tački 166 Finansijske uredbe)

1. Prije pokretanja postupka nabavke, korisnik granta može sprovesti preliminarna tržišna istraživanja u cilju pripreme postupka.
2. U dokumentaciji o nabavci, korisnik granta određuje predmet javne nabavke navodeći opis svojih potreba i karakteristike koje se zahtjevaju za radove, robe ili usluge koji se kupuju, i navodi važeće kriterijume za isključenje, izbor i dodjelu. Korisnik granta takođe navodi koji elementi određuju minimalne zahtjeve koje

moraju ispuniti ponude. Minimalni zahtjevi uključuju usklađenost s primjenjivim ekološkim, socijalnim i radnim zakonskim obavezama utvrđenim pravom Unije, nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima ili primjenjivim međunarodnim društvenim i ekološkim konvencijama [navedenim u Aneksu X Direktive 2014/24/EU].

13. Zajednička nabavka (pojednostavljena primjena člana 165 Finansijske uredbe)

1. Kada su za ugovor ili okvirni ugovor zainteresovana dva ili više korisnika grantu u istoj operaciji, i kad god postoji mogućnost ostvarivanja povećane efikasnosti, korisnici grantova mogu postupak i kasnije upravljanje ugovorom ili okvirnim ugovorom sprovoditi na međuinstitucionalnom nivou pod vođstvom jednog od korisnika grantu.
2. Kada je za sprovođenje zajedničke akcije neophodan ugovor između jednog ili više korisnika grantova iz partnerskih zemalja i jednog ili više korisnika grantova iz država članica, postupak javne nabavke se može sprovesti zajednički. Primjenjive proceduralne odredbe će biti one koje se odnose na korisnika grantu koji vodi postupak nabavke.

14. Dokumentacija za nabavku (odgovara tački 16 Aneksa I Finansijske uredbe)

1. Dokumentacija javne nabavke uključuje sljedeće:
 - a) ukoliko je primjenljivo, obavještenje o ugovoru ili drugu mjeru oglašavanja;
 - b) poziv na dostavljanje ponuda;
 - c) specifikacije tendera ili opisnu dokumentaciju u slučaju konkurentnog dijaloga, uključujući tehničke specifikacije i relevantne kriterije;
 - d) nacrt ugovora na osnovu predloga ugovora.

Tačka (d) prvog podstava ne primjenjuje se na slučajeve u kojima se, zbog izuzetnih i propisno opravdanih okolnosti, ne može koristiti predlog ugovora.

2. U pozivu za dostavljanje ponude:
 - a) preciziraju se pravila koja regulišu podnošenje ponuda, uključujući posebno uslove za čuvanje njihove povjerljivosti do otvaranja, krajnji datum i vrijeme za prijem ponuda i adresa na koju moraju biti poslate ili dostavljene ili internet adresa u slučaju elektronskog podnošenja;
 - b) navodi se da podnošenje ponude podrazumijeva prihvatanje rokova i uslova navedenih u dokumentaciji o nabavci i da takvo podnošenje obavezuje izvođača kome je ugovor dodijeljen tokom izvršenja ugovora;
 - c) utvrđuje se period tokom kojeg će ponuda ostati važeća i ne smije se mijenjati ni u kom pogledu;
 - d) zabranjuje se svaki kontakt između ugovornog tijela i ponuđača u toku postupka, osim, izuzetno, pod uslovima iz tačke 23. ovog Aneksa, a ukoliko je predviđena odredba o

posjeti na licu mjesta, navode se načini za sprovođenje takve posjete;

- e) navode se sredstva dokazivanja za poštovanje roka za prijem ponuda;
- f) navodi se da podnošenje ponude podrazumijeva prihvatanje primanja obavještenja o ishodu postupka elektronskim putem.

3. Specifikacija ponuda sadrži sljedeće:

- a) kriterijume za isključenje i izbor;
- b) kriterijume za dodjelu i njihove odnosne pondere ili, gdje ponderisanje nije moguće iz objektivnih razloga, njihovu važnost padajućim redoslijedom, koji se takođe primijenjuje na varijante ako su odobrene u obavještenju o ugovoru;
- c) tehničke specifikacije iz tačke 16. ovog Aneksa;
- d) ako su dopištene varijante, minimalne zahtjeva koje moraju da ispune;
- e) dokaz o pristupu nabavci;
- f) zahtjev da ponuđači navedu u kojoj zemlji su osnovani i da predstave prateće dokaze koji su uobičajeno prihvatljivi prema zakonu te zemlje;
- g) u slučaju elektronskih kataloga, informacije o elektronskoj opremi koja se koristi i dogovorima o potrebnim tehničkim priključcima i specifikacijama.

4. U nacrtu ugovora:

- a) utvrđuje se ugovorna kazna koja se plaća za nepoštovanje klauzula ugovora;
- b) navode su detalji koji moraju biti sadržani u fakturama i relevantnim propratnim dokumentima;
- c) navodi se sud nadležan za rješavanje sporova;
- d) navodi se da ugovarač mora poštovati važeće obaveze u oblastima ekološkog, socijalnog i radnog prava koje su utvrđene u pravu Unije, u nacionalnom pravu, u kolektivnim ugovorima ili u međunarodnim društvenim konvencijama i ekološkim konvencijama [navedenim u Aneksu X Direktive 2014/24/EU];
- e) precizira se hoće li će biti potreban prenos prava intelektualne svojine;
- f) navodi se da je cijena navedena u ponudi konačna i nepromjenljiva ili se utvrđuju uslovi ili formule za reviziju cijena tokom trajanja ugovora.

Za potrebe tačke f), ako je revizija cijena navedena u ugovoru, korisnik granta posebno vodi računa o:

- a) predmetu nabavke i ekonomskoj situaciji u kojoj se ona odvija;

- b) vrsti ugovora i zadacima i njegovom trajanju;
- c) finansijskim interesima ugovornog tijela.

15. Pristup dokumentaciji o nabavci i rok za dostavljanje dodatnih informacija
(odgovara tački 25.1 Aneksa I Finansijske uredbe)

Korisnik granta besplatno nudi direktan pristup dokumentima o nabavci elektronskim putem, od dana objavljivanja obavještenja o ugovoru ili, za postupke bez obavještenja o ugovoru ili iz tačke 9. ovog aneksa, od datuma slanja poziva na dostavu ponuda.

U opravdanim slučajevima, korisnik granta može dostaviti dokumentaciju o nabavci na drugi način koji je naveo ako direktan pristup elektronskim putem nije moguć iz tehničkih razloga ili ako dokumentacija o nabavci sadrži informacije povjerljive prirode.

Korisnik granta može nametnuti privrednom subjektu zahtjeve u cilju zaštite povjerljive prirode informacija sadržanih u dokumentaciji nabavke. On objavljuje te zahtjeve kao i način na koji se može pristupiti dotičnoj dokumentaciji o nabavci.

D. Tehničke specifikacije i kriterijumi za ocjenjivanje

16. Tehničke specifikacije (odgovara tački 17.1, 17.2 i 17.8 Aneksa I Finansijske uredbe)

1. Tehničke specifikacije privrednim subjektima omogućavaju jednak pristup postupcima nabavke i one ne smiju imati efekat stvaranja neopravdanih prepreka otvaranju nabavke konkurenciji.

Tehničke specifikacije obuhvataju karakteristike koje moraju imati radovi, roba ili usluge, uključujući minimalne zahtjeve, kako bi mogli ispuniti svrhu koju im je namijenilo ugovorno tijelo.

2. Ako je to primjereno, karakteristike iz tačke 16 mogu uključivati:

- a) nivoe kvaliteta;
- b) ekološki učinak i klimatski učinak;
- c) za kupovinu namijenjenu fizičkim licima, kriterijume pristupačnosti za osobe sa invaliditetom ili dizajn za sve korisnike, osim u opravdanim slučajevima;
- d) nivoe i procedure ocjenjivanja usklađenosti;
- e) uspješnost ili upotrebu isporuke;
- f) sigurnost ili dimenzije, uključujući, za nabavku robe, prodajno ime i korisnička uputstva, i, za sve ugovore, terminologiju, simbole, metode ispitivanja i testiranje, pakovanje, oznake i etiketiranje, proizvodne procese i metode;
- g) za ugovore o radovima, postupke koji se odnose na osiguranje kvaliteta i pravila koja se odnose na projektovanje i obračun troškova, uslove ispitivanja, inspekcije i

prihvatanja radova i metode ili tehnike izgradnje i sve druge tehničke uslove koje je naručilac u mogućnosti da propiše pod opštim ili posebnim propisima propisima u pogledu gotovih radova i na materijale ili djelove koje oni uključuju.

3. Osim ako je to opravdano predmetom ugovora, tehničke specifikacije se ne smiju odnositi na određenu marku ili izvor, ili određeni postupak koji je karakterističan za proizvode ili usluge koje pruža određeni privredni subjekt, ili na trgovačke marke, patente, tipove ili određeno porijeklo ili proizvodnju ako bi to imalo efekat favorizovanja ili eliminisanja određenih proizvoda ili privrednih subjekata.

Takva upućivanja dopuštena su u izuzetnim slučajevima kada nije moguće dati dovoljno detaljan i razumljiv opis predmeta ugovora. Uz takva upućivanja navode se riječi „ili ekvivalentan”.

17. Dodjela ugovora (odgovara tački 167 Finansijske uredbe)

1. Ugovori se dodjeljuju na osnovu kriterijuma za dodjelu pod uslovom da je ugovorno tijelo provjerilo sljedeće:
 - a) da je ponuda u skladu sa minimalnim zahtjevima navedenim u dokumentaciji o nabavci;
 - b) da kandidat ili ponuđač nije isključen na osnovu tačke 4.3 ovog Aneksa;
 - c) da kandidat ili ponuđač ispunjava kriterijume za odabir navedene u dokumentaciji o nabavci i nije u sukobu interesa koji može negativno uticati na izvršenje ugovora.
2. Korisnik granta primjenjuje kriterijume za odabir radi evaluacije sposobnosti kandidata ili ponuđača. Kriterijumi za odabir odnose se samo na pravnu i regulatornu sposobnost za obavljanje profesionalne djelatnosti, ekonomsku i finansijsku sposobnost, kao i tehničku i profesionalnu sposobnost.
3. Korisnik granta primjenjuje kriterijume za dodjelu u svrhu evaluacije ponude.
4. Korisnik granta dodjeljuje ugovore na osnovu ekonomski najpovoljnije ponude, koja se sastoji od jednog od tri načina dodjele: najniža cijena, namanji trošak ili najbolji odnos cijene i kvaliteta. Za metodu najmanjih troškova, korisnik granta koristi pristup isplativosti uključujući obračun troškova tokom životnog ciklusa. Za metodu najboljeg odnosa cijene i kvaliteta, naručilac uzima u obzir cijenu ili trošak i druge kriterijume kvaliteta u vezi sa predmetom ugovora.

18. Kriterijumi za isključenje i odabir (odgovara tački 18 Aneksa I Finansijske uredbe)

1. U svrhu proglašenja i dokazivanja nepostojanja situacije isključenja korisnik granta prihvata izjavu o časti, potpisanu i datiranu.
2. Korisnik granta u dokumentaciji o nabavci navodi kriterijume za izbor, minimalne nivoe sposobnosti i dokaze potrebne za dokazivanje te sposobnosti. Svi se zahtjevi moraju odnositi na predmet ugovora i s njim biti proporcionalni. Korisnik granta u dokumentaciji o nabavci navodi na koji način grupe privrednih subjekata treba da ispune kriterijume odabira

uzimajući u obzir tačku 18.6.

Kada je ugovor podijeljen na grupe, korisnik granta može odrediti minimalne nivoe sposobnosti za svaku grupu. Može postaviti dodatne minimalne nivoe sposobnosti u slučaju da se istom izvođaču dodijeli više grupa.

3. U pogledu sposobnosti za obavljanje profesionalne djelatnosti, ugovorno tijelo može zahtijevati od privrednog subjekta da ispuni najmanje jedan od sljedećih uslova:
- da je upisan u odgovarajući profesionalni ili trgovački registar, osim ako je privredni subjekat međunarodna organizacija;
 - za ugovore o uslugama, da ima posebno odobrenje koje dokazuje da je ovlašten da izvrši ugovor u svojoj zemlji osnivanja ili da je član određene profesionalne organizacije.
4. Kod prijema zahtjeva za učešće ili ponuda, ugovorno tijelo prihvata izjavu o časti u kojoj se navodi da kandidat ili ponuđač ispunjava kriterijume za odabir. Uslov za podnošenje takve izjave može biti izuzet za ugovore veoma male vrijednosti-

Korisnik granta može tražiti od ponuđača i kandidata da u bilo kom trenutku tokom postupka dostave ažuriranu izjavu ili cjelokupnu prpratnu dokumentaciju ili njen dio kada je to neophodno da bi se obezbijedilo pravilno sprovođenje postupka.

Korisnik granta zahtijeva od kandidata ili uspješnih ponuđača da dostave ažuriranu prpratnu dokumentaciju, osim ako je već primio za potrebe drugog postupka i pod uslovom da su dokumenti još uvijek ažurirani ili da im može besplatno pristupiti u nacionalnoj bazi podataka.

5. Korisnik granta može, u zavisnosti od svoje procjene rizika, odlučiti da ne zahtijeva dokaze o pravnim, regulatornim, finansijskim, ekonomskim, tehničkim i profesionalnim sposobnostima privrednih subjekata u sljedećim slučajevima:
- u postupcima za dodijeljene ugovore čija vrijednost ne prelazi pragove iz tačke 3. ovog Aneksa;
 - u postupcima za ugovore koji se dodjeljuju u skladu sa tačkama b), (e), (f)(i) i (iv) i (h) i (m) drugog podstava tačke 6.1.

Kada korisnik granta odluči da ne zahtijeva dokaze o pravnim, regulatornim, finansijskim, ekonomskim, tehničkim i profesionalnim sposobnostima privrednih subjekata, ne smije postojati nikakvo predfinansiranje osim u propisno opravdanim slučajevima.

6. Privredni subjekat može, ako je to primjereno slučaju i za određeni ugovor, da se osloni na sposobnost drugih subjekata, bez obzira na pravni odnos koje ima sa njima. U tom slučaju, mora dokazati korisniku granta da će imati na raspolaganju resurse neophodne za izvršenje ugovora dostavljanjem obveze tih subjekata u tu svrhu..

U pogledu tehničkih i profesionalnih kriterijuma, privredni subjekat se oslanja na kapacitete drugih subjekata samo ako će oni obavljati radove ili usluge za koje se zahtijevaju te sposobnosti.

Kada se privredni subjekat oslanja na kapacitete drugih subjekata u pogledu kriterijuma

koji se odnose na ekonomsku i finansijsku sposobnost, ugovorno tijelo može zahtijevati da privredni subjekat i ovi subjekti budu zajednički odgovorni za izvršenje ugovora.

Korisnik granta može zatražiti informacije od ponuđača o bilo kom dijelu ugovora koji ponuđač namjerava da podugovori i o identitetu bilo kojeg podugovarača.

Za radove ili usluge koje se pružaju u objektu koji je direktno pod nadzorom korisnika granta, korisnik granta zahtijeva od ugovarača da navede imena i prezimena, kontakte i ovlaštene predstavnike svih podugovarača uključenih u izvršenje ugovora, uključujući sve promjene podugovarača.

7. Korisnik granta provjerava da li subjekti, na čiju se sposobnost privredni subjekat namjerava osloniti, i predviđeni podizvođači, kad podugovaranje predstavlja značajan dio ugovora, ispunjavaju relevantne kriterijume za izbor.

Korisnik granta zahtijeva da privredni subjekat zamijeni subjekt ili podizvođača koji ne ispunjava relevantne kriterijume za izbor.

8. U slučaju ugovora o radovima, ugovora o uslugama te poslova postavljanja ili instalacije u kontekstu ugovora o nabavi robe, korisnik granta može zahtijevati da određene kritične zadatke obavlja direktno sam ponuđač ili, kada ponudu podnosi grupa privrednih subjekata, učesnik iz te grupe.

9. Korisnik granta ne smije zahtijevati da grupa privrednih subjekata ima određeni pravni oblik da bi podnijela ponudu ili zahtjev za učešće, ali se od izabrane grupe može zahtijevati da usvoji određeni pravni oblik nakon što joj je dodijeljen ugovor ako je takva promjena neophodna za pravilno izvršenje ugovora.

19. Ekonomski i finansijski kapacitet (odgovara tački 19 Aneksa I Finansijske uredbe)

1. Da bi se obezbijedilo da privredni subjekti posjeduju neophodnu ekonomsku i finansijsku sposobnost za izvršenje ugovora, ugovorno tijelo može posebno zahtijevati da:

a) privredni subjekti imaju određeni minimalni godišnji promet, uključujući određeni minimalni promet u oblasti obuhvaćenoj ugovorom;

b) privredni subjekti dostave informacije o svojim godišnjim računima koji pokazuju odnose između imovine i obaveza;

c) privredni subjekti dostave odgovarajući nivo osiguranja od profesionalne odgovornosti od rizika.

Za potrebe tačke (a), minimalni godišnji promet ne smije biti dva puta veći od procijenjene godišnje vrijednosti ugovora, osim u propisno opravdanim slučajevima vezanim za prirodu kupovine, koje korisnik granta objašnjava u dokumentaciji o nabavci.

Za potrebe tačke (b), korisnik granta objašnjava metode i kriterijume za takve odnose u dokumentaciji o nabavci.

2. Korisnik granta u dokumentaciji o nabavci utbrđuje dokaze koje treba da obezbijedi

privredni subjekat da bi pokazao svoju ekonomsku i finansijsku sposobnost. Može posebno zahtijevati jedan ili više od sljedećih dokumenata:

- a) odgovarajuće potvrde od banaka ili, gdje je prikladno, dokaze o relevantnom osiguranju odgovornosti od profesionalnog rizika;
- b) finansijske izvještaje ili njihove izvode za posljednje tri finansijske godine za koje je zaključena računovodstvena dokumentacija ili za kraće razdoblje;;
- c) izjavu o ukupnom prometu privrednog subjekta i, gdje je prikladno, prometu u oblasti obuhvaćenoj ugovorom za najviše poslednje tri finansijske godine za koje su raspoloživi podaci.

Ako, iz bilo kog valjanog razloga, privredni subjekat nije u mogućnosti da predoči potvrde koje je tražio korisnik granta, on može dokazati svoju ekonomsku i finansijsku sposobnost bilo kojim drugim dokumentom koji korisnik granta smatra odgovarajućim.

20. Tehnički i profesionalna sposobnost (odgovara tački 20, osim 20.4)

- 1. Korisnik granta potvrđuje da li kandidati ili ponuđači ispunjavaju minimalne kriterijume za odabir u pogledu tehničkih i profesionalnih sposobnosti u skladu sa tačkama 20.2 do 20.4 ovog Aneksa.
- 2. Korisnik granta u dokumentaciji o nabavci određuje dokaze koje privredni subjekat treba da dostavi da bi pokazao svoju tehničku i profesionalnu sposobnost. Može da zahtijeva jedan ili više sljedećih dokumenata:
 - a) za radove, robu koja zahtijeva poslove postavljanja ili instalacije ili usluge, informacije o obrazovnim i stručnim kvalifikacijama, vještinama, iskustvu i stručnosti lica odgovornih za izvođenje;
 - b) spisak na kome je navedeno sljedeće:
 - i. glavne pružene usluge i isporučena roba u posljednje tri godine, s iznosima, datumima i klijentima, javnim ili privatnim, zajedno sa izjavama klijenata na zahtjev;
 - ii. radove izvedene u posljednjih pet godina, uz potvrde o zadovoljavajućem izvršenju za najvažnije radove;
 - c) izjavu o tehničkoj opremi, alatima ili postrojenju koji su na raspolaganju privrednom subjektu za izvršenje ugovora o uslugama ili radovima;
 - d) opis tehničkih objekata i sredstava na raspolaganju privrednom subjektu za obezbjeđivanje kvaliteta i opis raspoloživih objekata za proučavanje i istraživanje;
 - e) upućivanje na tehničare ili tehnička tijela koja su na raspolaganju privrednom subjektu, bez obzira da li mu pripadaju ili ne, posebno na ona odgovorna za kontrolu kvaliteta;
 - f) u pogledu nabavke robe: uzorke, opise ili autentične fotografije ili sertifikate izdate od strane službenih institucija ili agencija za kontrolu kvaliteta priznate kompetentnosti

koji potvrđuju usklađenost proizvoda jasno identifikovanim upućivanjem na tehničke specifikacije ili standarde;

g) za radove ili usluge, izjavu o prosječnoj godišnjoj radnoj snazi i broju rukovodećeg osoblja privrednog subjekta za posljednje tri godine;

h) naznaku o sistemima upravljanja lancem snabdijevanja i praćenja koje će privredni subjekat moći da primijeni prilikom izvršavanja ugovora;

i) naznaku o mjerama upravljanja životnom sredinom koje će privredni subjekat moći da primijeni prilikom izvršenja ugovora.

Za potrebe tačke (b)(i) prvog podstava, kada je potrebno da se obezbijedi odgovarajući nivo konkurencije, korisnik granta može navesti da će biti uzeti u obzir dokazi o relevantnim robama ili uslugama isporučenim ili izvršenim prije više od tri godine.

Za potrebe tačke (b)(ii) prvog podstava, kada je to potrebno da bi se obezbijedio odgovarajući nivo konkurencije, korisnik granta može naznačiti da će se uzeti u obzir dokazi o relevantnim radovima koji su dostavljeni ili izvedeni prije više od pet godina.

3. Kada su robe ili usluge složene ili su, izuzetno, potrebne za posebnu svrhu, dokaz o tehničkoj i stručnoj sposobnosti može se obezbijediti provjerom koju vrši naručilac ili u njegovo ime nadležni službeni organ zemlje u kojoj je privredni subjekat osnovan, što je podložno saglasnosti ovog organa. Takve provjere se odnose na tehničke i proizvodne sposobnosti dobavljača i, ako je potrebno, na njegove objekte za proučavanje i istraživanje i mjere kontrole kvaliteta.
4. U slučaju da korisnik granta zahtijeva da se obezbijede potvrde koje su sastavila nezavisna tijela koja potvrđuju da je privredni subjekat zadovoljava određene sisteme ili standarde upravljanja životnom sredinom, on upućuje na [Šemu upravljanja zaštitom životne sredine i revizije Evropske unije ili na druge sisteme upravljanja životnom sredinom kako je priznate u skladu sa članom 45 Uredbe (EZ) br. 1221/2009 Evropskog parlamenta i Savjeta ili drugim] standardima upravljanja životnom sredinom zasnovanim na relevantnim evropskim ili međunarodnim standardima akreditovanih tijela. U slučaju da privredni subjekat očigledno nema pristup takvim potvdama, ili nije imao mogućnost da ih pribavi u relevantnim rokovima iz razloga koji se ne mogu pripisati tom privrednom subjektu, ugovorno tijelo takođe prihvata druge dokaze o mjerama upravljanja životnom sredinom, pod uslovom da privredni subjekat dokaže da su te mjere ekvivalentne onima koje se zahtijevaju prema primjenljivom sistemu upravljanja životnom sredinom ili standardu.
5. Korisnik granta može zaključiti da privredni subjekat ne posjeduje potrebnu stručnu sposobnost da izvrši ugovor prema odgovarajućem standardu kvaliteta ako je ugovorno tijelo utvrdilo da privredni subjekat u sukobu interesa koji može negativno uticati na njegovo izvršenje obaveza.

21. Kriterijumi dodjele (odgovara tački 21 Aneksa I Finansijske uredbe)

1. Kriterijumi kvaliteta mogu uključivati elemente kao što su tehničke vrijednosti, estetske i funkcionalne karakteristike, pristupačnost, dizajn za sve korisnike, društvene, ekološke i inovativne karakteristike, proces proizvodnje, nabavke i trgovine i bilo koji drugi poseban

proces u bilo kojoj fazi vijek trajanja radova, nabavke ili usluga, organizacije osoblja određenog za izvršenje ugovora, usluge nakon prodaje, tehničku pomoć ili uslove isporuke kao što su datum isporuke, postupak isporuke i period isporuke ili period završetka.

2. Korisnik granta u dokumentaciji za nabavku navodi relativnu vrijednost koju daje svakom odabranom kriterijumu za utvrđivanje ekonomski najpovoljnije ponude osim kada se koristi metod najniže cijene. Ta se važnost može izraziti kao raspon s odgovarajućom maksimalnom razlikom. Relativna važnost koja se pridaje cijeni ili trošku u odnosu na druge kriterije ne smije dovesti do neutralizacije cijene ili troška. Ukoliko ponderisanje nije moguće iz objektivnih razloga, korisnik granta navodi kriterijume prema opadajućem redosljedu važnosti.
3. Korisnik granta može odrediti minimalne nivoe kvaliteta. Ponude ispod tog nivoa kvaliteta odbijaju se.
4. Troškovi životnog vijeka pokrivaju djelomično ili u potpunosti, sljedeći troškovi, u mjeri u kojoj je to relevantno, tijekom vijeka trajanja radova, robe ili usluga:
 - a) troškove koje snosi naručilac ili drugi korisnici, kao što su:
 - i. troškovi koji se tiču nabavke;
 - ii. troškovi potrošnje, kao što je potrošnja energije i drugih resursa;
 - iii. troškovi održavanja;
 - iv. troškovi na kraju vijeka trajanja, kao što su troškovi prikupljanja i recikliranja;
 - b) troškovi koji se pripisuju spoljašnjim uticajima na životnu sredinu povezanim sa radovima, robama ili uslugama tokom njihovog životnog vijeka, pod uslovom da se njihova novčana vrijednost može utvrditi i provjeriti.
5. Kada korisnik granta procjenjuje troškove korišćenjem pristupa obračuna troškova tokom životnog vijeka, on u dokumentaciji o nabavci navodi podatke koje treba da dostave ponuđači i metod koji će koristiti za utvrđivanje troškova životnog vijeka na osnovu tih podataka.

Metoda koja se koristi za procjenu troškova koji se pripisuju spoljnim uticajima životne sredine mora da ispunjava sljedeće uslove:

- a) da se zasniva na objektivno mjerljivim i nediskriminatorskim kriterijumima;
- b) da je dostupna svim zainteresovanim stranama;
- c) da privredni subjekat mogu pružiti tražene podatke uz razuman trud.

[Kada je primjenljivo, ugovorno tijelo koristi obavezne zajedničke metode za obračun troškova životnog vijeka predviđene pravnim aktima Unije navedenim u Aneksu XIII Direktive 2014/24/EU.]

E. Podnošenje ponuda, evaluacija i odluka o dodjeli ugovora

22. Rokovi za sprovođenje postupaka (odgovara tački 41 Aneksa I Finansijske uredbe)

1. Za ugovore o uslugama, najkraće vrijeme između sljedećeg dana od dana slanja pisma s pozivom za podnošenje ponuda i krajnjeg roka za prijem ponuda iznosi 50 dana. Međutim, u hitnim slučajevima mogu se odobriti i drugi rokovi.
2. Ponuđači mogu postaviti pitanja u pisanoj formi prije krajnjeg roka za prijem ponuda. Korisnik granta odgovara na pitanja prije isteka roka za prijem ponuda.
3. U ograničenim postupcima, rok za prijem zahtjeva za učešće ne smije biti kraći od 30 dana od datuma nakon objavljivanja obavještenja o ugovoru. Period između dana nakon datuma slanja pisma s pozivom i zaključnog datuma za prijem ponuda ne smije biti kraći od 50 dana. Međutim, u određenim izuzetnim slučajevima mogu se odobriti i drugi rokovi.
4. U otvorenim postupcima, rokovi za prijem ponuda, koji se računaju od dana nakon datuma objavljivanja obavještenja o ugovoru, iznose najmanje:
 - a) 90 dana za ugovore o radovima;
 - b) 60 dana za ugovore o nabavci robe.

Međutim, u određenim izuzetnim slučajevima mogu se odobriti i drugi rokovi.

5. U otvorenim lokalnim postupcima, rokovi za prijem ponuda, koji teku od dana objavljivanja obavještenja o ugovoru, iznose najmanje:
 - a) 60 dana za ugovore o radovima;
 - b) 30 dana za ugovore o nabavci robe.

Međutim, u određenim izuzetnim slučajevima mogu se odobriti i drugi rokovi.

6. Za pojednostavljene postupke navedene u stavu (d) tačke 5.1, kandidatima se odobrava rok od najmanje 30 dana od datuma slanja pozivnog pisma za podnošenje ponuda u kojem mogu dostaviti svoje ponude.

23. Komunikacija tokom postupka javne nabavke (odgovara članu 169 Finansijske uredbe)

1. Prije isteka roka za prijem zahtjeva za učešće ili ponude, korisnik granta može saopštiti dodatne informacije o dokumentaciji o nabavci ukoliko otkrije grešku ili propust u tekstu ili na zahtjev kandidata ili ponuđača. Dostavljene informacije otkrivaju se svim kandidatima ili ponuđačima.
2. Nakon isteka roka za prijem zahtjeva za učešće ili ponude, u svakom slučaju u kom je kontakt ostvaren, i u propisno opravdanim slučajevima u kojima kontakt nije ostvaren, zapisnik se čuva u dosijeu te nabavke.

24. Podnošenje ponuda, elektronska komunikacija i evaluacija (odgovara članu 168 Finansijske uredbe)

1. Korisnik granta određuje vremenske rokove za prijem ponuda i zahtjeva za učešće

uzimajući u obzir složenost kupovine, ostavljajući adekvatan period privrednim subjektima da pripreme svoje ponude.

2. Ukoliko se to smatra odgovarajućim i proporcionalnim, korisnik granta može zahtijevati od ponuđača da dostave garanciju kao osiguranje da podnijete ponude neće biti povučene prije potpisivanja ugovora. Tražena garancija iznosi od 1 do 2 % ukupne procijenjene vrijednosti ugovora. Korisnik granta oslobađa garancije:
 - a) u odnosu na ponuđače ili ponude odbijene nakon dostavljanja informacija o ishodu postupka;
 - b) u odnosu na rangirane ponuđače, nakon potpisivanja ugovora.
3. Korisnik granta otvara sve zahtjeve za učešće i tendere. Međutim, odbija:
 - a) prijave za učešće i ponude koje nisu primljene u roku, i to bez otvaranja;
 - b) ponude koje su već otvorene kada su primljeni, bez ispitivanja njihovog sadržaja.
4. Korisnik granta procjenjuje sve zahtjeve za učešće ili ponude koje nisu odbijene tokom faze otvaranja kako je navedeno u stavu 3 na osnovu kriterijuma navedenih u dokumentaciji o nabavci u cilju dodjele ugovora ili sprovođenja elektronske aukcije.
5. Korisnik granta može odustati od imenovanja komisije za ocjenjivanje za postupke čija je vrijednost manja ili jednaka 20 000 eura.
6. Zahtjevi za učešće i ponude koje ne ispunjavaju sve minimalne uslove navedene u dokumentaciji o nabavci odbijaju se.

25. Izuzetno niske ponude (odgovara tački 23 Aneksa I Finansijske uredbe)

1. Ukoliko se za dati ugovor, cijena ili troškovi predloženi u ponudi čine neuobičajeno niskim, korisnik granta u pisanoj formi traži detalje o sastavnim elementima cijene ili troškova koje smatra relevantnim i ponuđaču daje priliku da iznese svoja zapažanja. Korisnik granta može posebno da uzme u obzir zapažanja koja se odnose na:
 - a) ekonomičnost procesa proizvodnje, pružanja usluga ili načina izgradnje;
 - b) izabrana tehnička rješenja ili izuzetno povoljne uslove dostupne ponuđaču;
 - c) originalnost ponude;
 - d) usklađenost ponuđača sa važećim obavezama u oblastima ekološkog, socijalnog i radnog prava;
 - e) usklađenost podizvođača sa važećim obavezama u oblastima ekološkog, socijalnog i radnog prava;
 - f) mogućnost da ponuđač dobije državnu pomoć u skladu sa važećim pravilima.
2. Ugovorno tijelo smije odbiti ponudu samo ako priloženi dokazi ne objašnjavaju na

primjeren način nisku cijenu ili predložene troškove.

Ugovorno tijelo odbija ponudu ukoliko utvrdi da je ponuda neuobičajeno niska jer nije u skladu sa važećim obavezama iz oblasti ekološkog, socijalnog i radnog prava.

26. Rezultati evaluacije i odluka o dodjeli ugovora (odgovara članu 170.1 Finansijske uredbe i tački 30 Aneksa I)

1. Ishod evaluacije je izvještaj o evaluaciji koji sadrži predlog za dodjelu ugovora. Izvještaj o evaluaciji sadrži datum i potpis osobe ili lica koja su izvršila evaluaciju ili članova odbora za evaluaciju. Taj izvještaj može biti potpisan u elektronskom sistemu koji omogućava dovoljnu identifikaciju potpisnika.

Ako odboru za evaluaciju nije data odgovornost da verifikuje ponude u skladu sa kriterijumima za isključenje i odabir, izvještaj o evaluaciji potpisuju i lica kojima je odgovorni službenik dao to ovlaštenje.

2. Izvještaj o evaluaciji sadrži sljedeće:

a) naziv i adresu ugovornog tijela, kao i predmet i vrijednost ugovora, odnosno predmet i najveću vrijednost okvirnog ugovora;

b) imena i prezimena odbijenih kandidata ili ponuđača i razloge zašto su odbijeni upućivanjem na kriterijume za odabir;

c) upućivanje na odbijene ponude i razloge za njihovo odbijanje ukazivanjem na jedno od sljedećeg:

i. neusklađenost sa minimalnim zahtjevima navedenim u tački 17.1.a) ovog Aneksa;

ii. neispunjavanje minimalnih nivoa kvaliteta iz tačke 21.3 ovog Aneksa;

iii. ponude za koje se utvrdi da su izuzetno niske kao što je navedeno u tački 25. ovog Aneksa;

d) imena i prezimena izabranih kandidata ili ponuđača i razloge za njihov izbor;

e) imena i prezimena ponuđača koji će biti rangirani prema ostvarenim bodovima i njihovo obrazloženje;

f) imena i prezimena predloženih kandidata ili uspješnog ponuđača i razloge za taj izbor;

g) ukoliko je poznat, dio ugovora ili okvirnog ugovora koji predloženi ugovarač namjerava da da u podugovor trećim stranama.

3. Ugovorno tijelo donosi svoju odluku o dodjeli u kojoj se navodi bilo šta od sljedećeg:

a) odobrenje izvještaja o evaluaciji koji sadrži sve informacije navedene u tački 27.2 dopunjene sljedećim:

i. imenom i prezimenom uspješnog ponuđača i razlozima za taj izbor

pozivajući se na unaprijed objavljene kriterijume za izbor i dodjelu, uključujući, gdje je to prikladno, razloge za nepoštovanje preporuke date u izvještaju o evaluaciji;

ii. u slučaju pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja, konkurentnog postupka sa pregovaranjem, okolnosti iz tački 6, 7. i 8. kojima se opravdava njihovo korišćenje;

b) gdje je primjereno, razloge zašto je korisnik granta odlučio da ne dodijeli ugovor.

4. Korisnik granta može spojiti sadržaj izvještaja o evaluaciji i odluku o dodjeli u jedan dokument i potpisati ga u bilo kom od sljedećih slučajeva:

a) za postupke ispod vrijednosti pragova iz tačke 3. ovog Aneksa gdje je primljena samo jedna ponuda;

b) za slučajeve iz tačaka (c), (e), (f)(i), (f)(iii) i (h) drugog podstava tačke 6.1 kada nije imenovan odbor za evaluaciju.

5. Za postupak javne nabavke pokrenut na zajedničkoj osnovi, odluku iz tačke 26.3 donosi korisnik granta odgovoran za postupak nabavke.

6. Korisnik granta odlučuje kome će se dodijeliti ugovor, u skladu sa kriterijumima za izbor i dodjelu navedenim u dokumentaciji o nabavci.

27. Informacije za kandidate ili ponuđače (odgovara članu 170 Finansijske uredbe i tački 31 Aneksa I)

1. Korisnik granta obavještava sve kandidate ili ponuđače, čiji su zahtjevi za učešće ili ponude odbijeni, o razlozima zbog kojih je odluka donijeta, kao i o trajanju perioda mirovanja. Period mirovanja traje 10 dana pri korišćenju elektronskih sredstava komunikacije i 15 dana kada se koriste druga sredstva.

2. Korisnik granta obavještava svakog ponuđača koji nije u situaciji za isključenje, koji nije odbijen, a čija je ponuda u skladu sa dokumentacijom o nabavci i koji to zahtjeva u pisanoj formi, o sljedećem:

a) imenu i prezimenu ponuđača, odnosno ponuđača u slučaju okvirnog ugovora, kome je dodijeljen ugovor i, osim u slučaju posebnog ugovora po okvirnom ugovoru koji uključuje ponovno otvaranje nadmetanja, karakteristikama i relativnim prednostima uspješne ponude, plaćenju cijeni ili vrijednosti ugovora, šta god je odgovarajuće;

b) napretku pregovora i dijaloga sa ponuđačima.

Međutim, korisnik granta može odlučiti da ne otkrije određene informacije ako bi njihovo objavljivanje ometalo sprovođenje zakona, ako bi bilo u suprotnosti sa javnim interesom ili bi ugrozilo legitimne komercijalne interese privrednih subjekata ili bi moglo narušiti fer konkurenciju među njima.

3. Korisnik granta obavještava sve kandidate ili ponuđače, istovremeno i pojedinačno, elektronskim putem o odlukama donijetim u vezi sa ishodom postupka što je prije moguće nakon bilo koje od sljedećih faza:

- a) faze otvaranja za slučajeve iz člana 24 ovog Aneksa;
- b) kad je odluka donešena na osnovu kriterijuma za isključenje i izbor u postupcima nabavki organizovanim u dvije odvojene faze;
- c) odluke o dodjeli ugovora.

U svakom slučaju, korisnik granta navodi razloge zašto zahtjev za učešće ili ponuda nisu prihvaćeni, i koji su dostupni pravni lijekovi.

Prilikom informisanja uspješnog ponuđača, korisnik granta navodi da donešena odluka ne predstavlja obavezu sa njegove strane.

4. Korisnik granta saopštava informacije predviđene tačkom 27.3 što je prije moguće, a u svakom slučaju u roku od 15 dana od prijema pismenog zahtjeva. Ugovore za svoj račun korisnik granta dodjeljuje elektronskim putem. Ponuđač može zahtjev poslati i elektronskim putem.
5. Kada korisnik granta komunicira elektronskim putem, smatra se da su kandidati ili ponuđači primili informacije ako korisnik granta može dokazati da ih je poslao na elektronsku adresu navedenu u ponudi ili u zahtjevu za učešće.

U tom slučaju, smatra se da su kandidati ili ponuđači primili informacije na dan kada ih je korisnika granta poslao.

28. Poništenje postupka nabavke (odgovara članu 171 Finansijske uredbe)

Korisnik granta može, prije potpisivanja ugovora, poništiti postupak nabavke, a da kandidati ili ponuđači nemaju pravo da traže bilo kakvu nadoknadu. Odluka mora biti obrazložena i saopštena kandidatima ili ponuđačima što je prije moguće.

29. Period mirovanja prije potpisivanja ugovora (odgovara tački 35 Aneksa I Finansijske uredbe)

1. Period mirovanja počinje da teče od jednog od sljedećih datuma:

- a) dan nakon istovremenog slanja obavještenja uspješnim i neuspješnim ponuđačima elektronskim putem;
- b) kada je ugovor ili okvirni ugovor dodijeljen u skladu sa tačkom (b) drugog podstava tačke 15.1, dan nakon objavljivanja obavještenja o dodjeli u *Službenom listu Evropske unije*.

Ukoliko je potrebno, korisnik granta može suspendovati potpisivanje ugovora radi dodatnog ispitivanja ako je to opravdano zahtjevima ili komentarima neuspješnih ili oštećenih kandidata ili ponuđača ili bilo kojom drugom relevantnom informacijom primljenom tokom perioda iz tačke 24.2. ovog Aneksa. U slučaju suspenzije svi kandidati ili ponuđači se obavještavaju u roku od tri radna dana od donošenja odluke o suspenziji.

2. Rok naveden u tački 29.1 ne primjenjuje se u sljedećim slučajevima:

- a) bilo kojem postupku u kojem je dostavljena samo jedna ponuda;
- b) na posebne ugovore zasnovane na okvirnom ugovoru;
- c) u slučaju pregovaračkog postupka bez prethodnih obavještenja navedenih u tački 6. osim za ugovore dodijeljene u skladu sa tačkom b) drugog podstava tačke 6.1.

F. Izvršenje ugovora

30. Izvršenje i izmjene ugovora (odgovara članu 172 Finansijske uredbe i tački 2.5 Aneksa I)

- 1. Izvršenje ugovora ne počinje prije njegovog potpisivanja.
- 2. Korisnik granta može izmijeniti ugovor ili okvirni ugovor bez postupka nabavke samo u slučajevima predviđenim u stavu 3 i pod uslovom da izmjena ne mijenja predmet ugovora ili okvirnog ugovora. Korisnik granta objavljuje u Službenom listu Evropske unije obavještenje o izmjeni ugovora tokom njegovog trajanja u slučajevima navedenim u tačkama (a) i (b) gorenavedenih tačaka kada je vrijednost izmjene jednaka ili veća od pragova iz tačke 3. ovog Aneksa.
- 3. Ugovor može biti izmijenjen bez novog postupka nabavke u bilo kom od sljedećih slučajeva:
 - a) u slučaju da se pokazala potreba za dodatnim radovima, robom ili uslugama prvobitnog izvođača koji su postali neophodni i koji nisu bili uključeni u početnu nabavku, kada su ispunjeni sljedeći uslovi:
 - i. kada se ne može izvršiti promjena izvođača iz tehničkih razloga povezanih sa zahtjevima zamjenljivosti ili interoperabilnosti s obzirom na postojeću opremu, usluge ili instalacije;
 - ii. kada bi promjena izvođača izazvala značajno dupliranje troškova za naručioca;
 - iii. kada bilo koje povećanje cijene, uključujući neto kumulativnu vrijednost uzastopnih izmjena, ne prelazi 50% početne vrijednosti ugovora;
 - b) kada su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
 - i. potreba za izmjenom je izazvana okolnostima koje korisnik granta nije mogao da predvidi uprkos dužnoj pažnji;
 - ii. bilo koje povećanje cijene ne prelazi 50% početne vrijednosti ugovora;
 - c) kada je vrijednost izmjene ispod sljedećih pragova:
 - i. pragova iz tačke 3. ovog Aneksa, koji se primjenjuju u vrijeme izmjene; i
 - ii. 10 % početne vrijednosti ugovora za javne usluge i ugovora o nabavkama i ugovora o koncesiji za radove ili usluge i 15 % početne vrijednosti ugovora za ugovore o javnim radovima;

- d) kada su ispunjena oba sljedeća uslova:
- i. minimalni zahtjevi postupka prvobitne nabavke se ne mijenjaju;
 - ii. svaka naknadna promjena vrijednosti je u skladu sa uslovima navedenim u tački (c) ovog stava, osim ako takva promjena vrijednosti nije rezultat striktno primjene dokumentacije o nabavci ili ugovornih odredaba.

Početna vrijednost ugovora ne uzima u obzir promjene cijene. Neto kumulativna vrijednost nekoliko uzastopnih izmjena prema tački (c) prvog podstava ne smije da pređe vrijednost nijednog praga koji je u njoj naveden. Ugovorno tijelo primjenjuje *ex post* mjere (mjere nakon objavljivanja) obavještenja iz tačke 3. ovog priloga.

31. Garancije za izvršenje i garancije za zadržavanje novca (prema uvodnoj izjavi 115 i članu 173 Finansijske uredbe)

1. Korisnik granta može zahtijevati garanciju za izvršenje radova u vezi sa radovima, robom i složenim uslugama kako bi se garantovala usklađenost sa bitnim ugovornim obavezama i kako bi se obezbijedilo pravilno ispunjenje obaveza tokom trajanja ugovora. Korisnik granta takođe može zahtijevati garanciju za povrat zadržanog novca da pokrije period odgovornosti za izvršenje ugovora.
2. Garancija za ispunjenje obaveza iznosi najviše 10% ukupne vrijednosti ugovora. U potpunosti se oslobađa nakon konačnog prijema radova, robe ili složenih usluga, u roku navedenom u ugovoru. Oslobađanje se vrši u roku od:
 - a) 90 kalendarskih dana za tehničke usluge ili radnje koje su posebno složene za procjenu i čije plaćanje zavisi od odobrenja izvještaja ili potvrde;
 - b) 60 kalendarskih dana za sve ostale ugovore za koje plaćanje zavisi od odobrenja izvještaja ili potvrde;
 - c) 30 kalendarskih dana za sve ostale ugovore.

Garancija se može osloboditi djelimično ili u potpunosti nakon privremenog prihvatanja radova, robe ili složenih usluga.

3. Garancija za povrat zadržanog novca u iznosu od najviše 10% ukupne vrijednosti ugovora može se osigurati odbicima od privremenih plaćanja kada ona budu izvršena ili odbitkom od konačnog plaćanja.

Korisnik granta određuje iznos garancije za povrat zadržanog novca koji mora biti proporcionalan utvrđenim rizicima u vezi sa izvršavanjem ugovora, uzimajući u obzir njegov predmet i uobičajene komercijalne uslove koji se primjenjuju u dotičnom sektoru.

Garancija za povrat zadržanog novca ne smije se koristiti u ugovoru ako je zatražena garancija za ispunjenje obaveza, a nije oslobođena.

4. Pod uslovom da to odobri korisnika granta, ugovarač može zahtijevati da se garancija za povrat zadržanog novca zamijeni garancijom koju izdaje banka ili ovlašćena finansijska institucija.

5. Korisnik granta oslobađa garanciju za povrat zadržanog novca nakon isteka perioda ugovorne obaveze, u roku koji je utvrđen u stavu 1 i koji će biti precizirani u ugovoru.